

- §12-miljøgodkendelse til
Løkkegård
Brommevej 31
3760 Gudhjem

Kolofon: Bornholms Regionskommune, marts 2024
Udarbejdet af: Center for Natur, Miljø og Fritid
Sagsnummer: 17/5329
Sagsbehandler: Katrine Høst
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 12 MILJØGODKENDELSE

til

Løkkegård

Brommevej 31, Østerlars, 3760 Gudhjem

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 2 i lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 22.03.2024.

DATABLAD

Titel:	§ 12 Miljøgodkendelse til Løkkegård
Godkendelsen omfatter:	Kvægproduktion udvidet/ændret i etaper: Step 1: 203 malkekøer, 149 opdræt og 90 tyrekalve alle af tung race svarende til 305,38 DE. Step 2a: 415 kvieopdræt (4-24 mdr.) tung race svarende til 182,37 DE. Step 2b – alternativ A: 210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt og 90 tyrekalve af tung race (krydsningskalve) svarende til 305,38 DE. Step 2b – alternativ B: 210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt og 90 tyrekalve af tung race (krydsningskalve) svarende til 310,95 DE.
Dato for godkendelse:	22.03.2024
Bedriftens navn:	Løkkegård
CVR-/P-nummer:	33835000/1017102717
CHR-nummer:	15520
Ejendomsnummer:	4000005435
Matrikelnummer:	51a
Ejerlav:	Østerlarsker
Adresse:	Brommevej 31, Østerlars, 3760 Gudhjem
Ansøger og bedriftsejer:	Jeppe S. Rasmussen
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid, Skovløggen 4, 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid
Skovløggen 4, Tejn
3770 Allinge
Tlf. 5692 0000
nmf@brk.dk
www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Resumé og samlet vurdering	7
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	7
1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	8
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	8
1.4 Offentlighed	14
2 Generelle forhold	15
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	15
2.2 Meddelelsespligt – anlæg, arealer, ejerforhold	16
2.3 Gyldighed	16
2.4 Retsbeskyttelse	17
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	17
3 Vilkår for § 12-miljøgodkendelsen	18
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	18
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	18
3.3 Vilkår vedr. produktionens omfang og fleksibilitet.....	18
3.4 Vilkår Vedr. udegående dyr.....	19
3.5 Vilkår vedr. reduceret tildeling af råprotein til malkekøer (etape 1 og 2b)	19
3.6 Vilkår vedr. gulvtype i eksisterende kostald	20
3.7 Vilkår vedr. gulvtype i nyt staldafsnit	20
3.8 Vilkår vedr. gulvtype i foderlader, som tages i brug til stalde.....	20
3.9 Vilkår vedr. gulvtype i kviestald	20
3.10 Vilkår vedr. overdækning af gyllebeholdere	21
3.11 Vilkår vedr. opbevaring og udbringning af dybstrøelse	21
3.12 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	22
3.13 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	22
3.14 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering.....	22
3.15 Vilkår vedr. støjkloder	23
3.16 Vilkår vedr. støv.....	23
3.17 Vilkår vedr. skadedyr.....	23
3.18 Vilkår vedr. spildevand og overfladevand	24
3.19 Vilkår vedr. oplag af olie	24
3.20 Vilkår vedr. oplag af affald.....	24
3.21 Vilkår vedr. medicin og pesticider	25

3.22	Vilkår vedr. uheld og risici	25
3.23	Ophør af drift	25
4	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	27
4.1	Faste afstandskrav	27
4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	28
5	Produktionsapparatet og driften.....	33
5.1	Husdyrholdet	33
5.2	Staldindretning, ventilation og rengøring.....	34
5.3	Produktion og opbevaring af husdyrgødning	38
5.4	Udbringning af flydende og fast husdyrgødning	41
6	Produktionens ressourceforbrug	42
6.1	Foder	42
6.2	Vand	43
6.3	Energi	44
6.4	Diverse hjælpestoffer	45
7	Emissioner, reststoffer og gener fra anlægget	46
7.1	Ammoniakemission	46
7.2	Lugt.....	48
7.3	Støj og Rystelser	50
7.4	Støv	51
7.5	Lys.....	52
7.6	Fluer og skadedyr.....	53
7.7	Transport.....	53
7.8	Restvand	55
7.9	Affald	56
8	Produktionens miljøpåvirkning.....	58
9	Risici – driftsforstyrrelser og uheld.....	66
10	Management, egenkontrol og dokumentation.....	69
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	71
12	Alternative løsninger og 0-alternativet	80
12.1	Alternative løsninger.....	80
12.2	0-alternativet.....	80
13	Husdyrbrugets ophør	82
14	Samlet vurdering	83
	Bilag 1. Anlægstegninger med benævnelse af staldafsnit m.m.	84
	Bilag 2 Kort med afløb.....	86

Bilag 3 Beredskabskort 88

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og forholdet til tidligere meddelte godkendelser eller tilladelser på ejendommen. Miljøgodkendelsens indhold er samlet i et kort resumé. Desuden beskrives grundlaget for afgørelsen, hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger samt en række juridiske forhold ved miljøgodkendelsen. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Jeppe S. Rasmussen har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse og ændring af malkekvægbesætningen på ejendommen Løkkegård, Brommevej 31, Østerlars, 3760 Gudhjem, matr. nr. 51a Østerlarsker m.fl.

Jeppe S. Rasmussen har oprindeligt indsendt sin ansøgning til Bornholms Regionskommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem www.husdyrgodkendelse.dk den 17. juli 2017 (ansøgningsskema 101822).

Den oprindelige ansøgning beskrev to ønskede etaper:

Etape 1 var en udvidelse i eksisterende rammer (uden nybyggeri) fra 160 malkekøer og 48 kvier af tung race svarende til 245,73 DE (dyreenheder) til 215 malkekøer, 180 kvier (0-23 mdr.) og 103 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 376,10 DE (ansøgningsskema 109805).

I etape 2 blev antallet af kreaturer øget til 280 malkekøer, 220 kvier (0-23 mdr.) og 133 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 481,21 DE, og der indgik en tilbygning af en længde på ca. 60 m til den eksisterende kostald (ansøgningsskema 101822).

I forbindelse med opstart af sagsbehandlingen af ansøgningen, supplerede ansøger med yderligere oplysninger.

I 2020 arbejdede Bornholms Regionskommune på en godkendelse af den ansøgte produktion. Samtidigt meddelte Miljøstyrelsen, at de havde opdaget en generel fejl i deres ammoniakberegninger i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. Fejlen betød, at ammoniakdeposition til omkringliggende naturområder blev beregnet forkert i en række ansøgninger, herunder også i ansøgningen fra Løkkegård. Ammoniakdepositionen fra den ansøgte produktion på Løkkegård til omkringliggende naturområder viste sig at være højere end først beregnet. Ammoniakdepositionen oversteg hermed krav om maksimal totaldeposition til et nærliggende overdrev, hvilket betød, at den ansøgte produktion ikke kunne godkendes som ansøgt.

Ansøger valgte herefter at tilpasse sin ansøgning for at nedbringe ammoniakdepositionen. Gennem en række genberegninger (30 i alt), som ikke kunne foretages i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk, men skulle bestilles hos Miljøstyrelsen, har ansøger tilpasset ansøgningen til en ny etape 1 og 2 (herunder 2a og 2b), som overholder kravet til maksimal ammoniakdeposition.

Ansøger benævner etaperne som henholdsvis step 1, 2a og 2b:

Step 1 (ansøgningsskema 111183): 203 malkekøer, 149 stk. opdræt og 90 tyrekalve alle af stor race svarende til 345,20 DE. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: Foderkorrektio n 160 g råprotein pr. FE, 20 store kvier (16-23 mdr.) er udegående 5 mdr. årligt, og 120 malkekøer er udegående 5 mdr. årligt.

Step 2a (ansøgningsskema 111277): 415 stk. kvieopdræt stor race (4-24 mdr.) svarende til 182,37 DE. I dette scenarie er der således ikke malkekøer på Løkkegård, som kun bruges til opstaldning af kvieopdræt. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: 40 kvier 8-14 mdr. er udegående i 4 mdr. årligt.

Step 2b – alternativ A (ansøgningsskema 111303): 210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve) svarende til 305,38 DE. Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: 20 jerseykøer er udegående i 5 mdr. årligt, og 46 store jerseykvier (16-23 mdr.) er udegående i 5 mdr. årligt. Foderkorrektio n 160 g råprotein pr FE.

Step 2b – alternativ B (ansøgningsskema 111796): 210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve) svarende til 310,95 DE. Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til

den eksisterende kostald. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: Foderkorrektion 160 g råprotein pr. FE. Ændring af en del af gulvet i kviestalden fra spaltegulv til fast drænet gulv.

Tilpasningen er, som det ses af ovenstående, sket ved, at antallet af malkekøer er reduceret i step 1 samtidig med, at en del af køerne og kvierne er udegående i sommerhalvåret. I step 2 er der to scenarier, hvor Løkkegård enten kun bruges til kvieopdræt af stor race, eller hvor besætningen er reduceret i forhold til den oprindelige step 2 og derudover udgøres af jerseykøer med en mindre ammoniakfordampning. Tilbygningens længde reduceres fra de oprindeligt planlagte 60 m til 15 m, og en del af køerne og kvierne er udegående i 4 eller 5 måneder årligt, eller gulvtypen i dele af kviestalden ændres til fast drænet gulv.

Tilpasningen i step 2 er sket for at reducere ammoniakfordampningen (pga. Miljøstyrelsens beregningsfejl) og ifølge ansøger også for, at den reviderede ansøgning i praksis kan leve op til "Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg" fra 2020.

I step 1 indrettes et mindre areal i eksisterende kostald med sengebåse og sygebokse, og et mindre areal i eksisterende kviestald indrettes med dybstrøelse. To eksisterende pladehaller inddrages delvis til henholdsvis småkalve på dybstrøelse, og køer på dybstrøelse.

I step 2b forlænges eksisterende kostald med en tilbygning på ca. 15 m til eksisterende kostald. Tilbygningen indrettes med dybstrøelsesareal og erstatter arealer med dybstrøelse til køer i den gamle halmlade, som herefter ikke skal bruges til opstaldning. I step 2b alternativ B ændres en del af gulvet i kviestalden fra spaltegulv til fast drænet gulv.

Ensilagepladsen udvides i step 1 eller 2 med tre nye siloer, som ligger umiddelbart øst (1 silo) og vest (2 siloer) for de to eksisterende ensilagesiloer og har samme størrelse.

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØGODKENDELSE

Bornholms Regionskommune meddelte 17. juli 2006 tilladelse til Ikke-VVM-pligtig ændring af husdyrproduktion på Løkkegård, Brommevej 31, 3760 Gudhjem fra 120,0 dyreenheder (DE) malkekvæg med opdræt til 249,1 DE svarende til 160 malkekøer med opdræt. Tilladelsen inkluderer byggeri af en ny stald på ca. 2625 m² samt en ny gyllebeholder på ca. 3500 m³, som overdækkes.

Bornholms Regionskommune har efterfølgende den 22. januar 2014 givet tilladelse til skift i dyretype, således at der på Løkkegård kan opstaldes 160 malkekøer af stor race, 33 kvier, stor race (7-16,5 mdr.) og 15 kvier, stor race (16,5 – 20 mdr.), i alt svarende til 238,01 DE i 2014. Desuden er der den 29. august 2014 givet tilladelse til at opføre en ensilagesilo på 12 m x 42 m, svarende til 504 m².

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse og ændring af kvægbesætningen på Løkkegård. Godkendelsen meddeles i henhold til de gældende regler¹ på ansøgningstidspunktet, idet ansøgningen ikke var færdigbehandlet den 1. august 2017, hvorfor den i henhold til Lov 2017-02-28 nr. 204 om ændring af lov om husdyrgodkendelse mv. skal færdigbehandles efter de hidtil gældende regler. Da udvidelse medfører, at kvægproduktionen overstiger 250 DE, meddeles godkendelsen i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 12, stk. 2.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med skemanumre 111183, 111277, 111303 og 111796 med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøgers konsulent.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven), tilhørende bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 374 af 19. april 2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, hvis de gældende regler på området og vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

I nedenstående oversigt (Figur 1) er gengivet indholdet i de centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen og den daglige drift. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i kapitel 0.

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår for produktionen på Løkkegård

Produktionsomfang (Vilkår 3.3)

Kvægbruget tillades drevet med en produktion på maksimalt enten

Etape 1: 203 årskøer, 47 årsopdræt (0-6 mdr.), 102 årsopdræt (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 345,20 DE eller

Etape 2a: 20 årsopdræt (4-5 mdr.), 395 årsopdræt (5-23 mdr.) og 103 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 182,37 DE eller

Etape 2b – alternativ A: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 116 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg) svarende til 305,38 DE eller

Etape 2b – alternativ B: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 130 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg) svarende til 310,95 DE.

Udegående dyr (Vilkår 3.4)

Der stilles vilkår om, at en del af dyrene skal være udegående en del af året som beskrevet herunder:

Etape 1: 20 kvier (16-23 mdr.) og 120 malkekøer skal være udegående mindst 5 mdr. årligt.

Etape 2a: 40 kvier (8 – 14 mdr.) skal være udegående mindst 4 mdr. årligt.

Etape 2b – alternativ A: 20 jerseykøer og 46 jerseykvier (16-23 mdr.) skal være udegående mindst 5 mdr. årligt.

Reduceret tildeling af råprotein til malkekøer i etape 1 og 2b (Vilkår 3.5)

Den samlede foderration til malkekøer (tung race og jersey) må i gennemsnit maksimalt indeholde 160 gram total råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis.

Gulvtype i eksisterende kostald (Vilkår 3.6)

I den eksisterende kostald skal gulvtypen opretholdes som præfabrikeret drænet gulv med skraber

Gulvtype i nyt staldafsnit (Vilkår 3.7)

Tilbygningen til den eksisterende kostald skal etableres med gulvtypen dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil).

Gulvtype i foderlader, som tages i brug til stalde (Vilkår 3.8)

De to foderlader, som ønskes anvendt til opstaldning af henholdsvis småkalve og goldkøer på dybstrøelse, skal indrettes med fast bund med afløb.

Gulvtype i kviestald (Vilkår 3.9)

I kviestalden skal gulvtypen i etape 2b alternativ B indrettes som fast drænet gulv med skraber og ajleafløb i de dele af stalden, hvor kvier i aldersgruppen 14-23 mdr. er opstaldet.

Overdækning af gyllebeholdere (Vilkår 3.10)

Den store gylletank skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning i alle tre etaper. Den lille gylletank skal i etape 2a og 2b være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning.

Opbevaring og udbringning af husdyrgødning (Vilkår 3.11)

100 % af dybstrøelsen inkl. kalvemøg skal i etaperne 2a og 2b køres direkte ud og pløjes ned eller opbevares på en anden ejendom.

Vær opmærksom på, at etablering af den nye tilbygning ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse samt kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkninger af omgivelserne. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques). Nedenstående er et kort resumé af de væsentligste emner, som miljøgodkendelsen omhandler:

Produktionens størrelse

Der er i dag tilladelse til en produktion på ejendommen på 160 malkekøer, 33 kvier (7-16,5 mdr.) og 15 kvier (16,5-20 mdr.) alle af stor race i alt svarende til 245,73 DE beregnet efter de gældende omregningsfaktorer på tidspunktet for ansøgning om § 12-miljøgodkendelse.

Ansøger ønsker at udvide og ændre kvægproduktionen på Løkkegård i to etaper fra de nuværende 160 malkekøer med opdræt til:

Etape 1 (ansøgningsskema 111183): 203 malkekøer, 149 stk. opdræt og 90 tyrekalve alle af stor race svarende til 345,20 DE. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: Foderkorrektio n 160 g råprotein pr. FE, 20 store kvier (16-23 mdr.) er udegående 5 mdr. årligt, og 120 malkekøer er udegående 5 mdr. årligt.

Etape 2a (ansøgningsskema 111277): 415 stk. kvieopdræt stor race (4-24 mdr) svarende til 182,37 DE. I dette scenarie er der således ikke malkekøer på Løkkegård, som kun bruges til opstaldning af kvieopdræt. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: 40 kvier 8-14 mdr. er udegående i 4 mdr. årligt.

Etape 2b – alternativ A (ansøgningsskema 111303): 210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve) svarende til 305,38 DE. Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: 20 jerseykøer er udegående i 5 mdr. årligt, og 46 store jerseykvier (16-23 mdr.) er udegående i 5 mdr. årligt. Foderkorrektio n 160 g råprotein pr FE.

Etape 2b – alternativ B (ansøgningsskema 111796): 210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve) svarende til 310,95 DE. Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald. Tiltag til at nedbringe ammoniakfordampningen: Foderkorrektio n 160 g råprotein pr. FE. Ændring af en del af gulvet i kviestalden fra spaltegulv til fast drænet gulv.

Opbevaring af husdyrgødning

Gylle opbevares i ejendommens to gyllebeholdere. Der er etableret fast overdækning på den største og nyeste gyllebeholder på Løkkegård. I etape 2a og 2b overdækkes også den mindste gyllebeholder på Løkkegård.

Dybstrøelse opbevares i markstakke (etape 1) eller køres direkte ud og pløjes ned (etape 2a og 2b). Fast gødning fra de små kalve bruges som flydelag i beholdere uden overdækning i etape 1. I etape 2a og 2b vil fast gødning fra de små kalve blive opbevaret på møddingsplads på naboejendommen Holsegård, som også ejes af ansøger eller alternativt blive kørt direkte ud og pløjet ned.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

Antallet af køer og opdræt på Løkkegård udvides i etape 1 og 2a ved at inddrage areal i eksisterende bygninger uden, at der bygges nye stalde.

I forbindelse med udvidelsen på Løkkegård opføres i etape 2b en ny tilbygning til den eksisterende kostald. Den nye tilbygning tilpasses i størrelse og materialevalg til den eksisterende kostald, så anlægget fremstår som en helhed.

For at få plads til de større mængder ensilage udvides ensilagepladsen med 3 ensilagesiloer; 2 vest for og 1 øst for de eksisterende ensilagesiloer. De nye ensilagesiloer får samme størrelse og udformning som de eksisterende.

Løkkegård ligger inden for skovbyggelinjen. Byggeri, som er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom og som opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, er ikke omfattet af de bestemmelser, som gælder inden for skovbyggelinjen. Det er derfor

Bornholms Regionskommunes vurdering, at de nye bygninger på Løkkegård kan opføres uden, at det kræver en dispensation fra skovbyggelinjen. Løkkegård ligger uden for andre byggelinjer og beskyttelseslinjer. Afstandskrav til boliger, skel, vandboringer, søer og vandløb mv. er overholdt.

Løkkegård er beliggende inden for et område udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort i kommuneplanen. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen og ændringen af kvægproduktionen på Løkkegård ikke strider mod kommuneplanens retningslinjer for potentielle økologiske forbindelser, idet der er tale om en udvidelse af en eksisterende bygning på et eksisterende husdyrbrug, og idet der er lagt vægt på, at udpegningen af Grønt Danmarkskort ikke kan påføre lodsejerne begrænsninger i forhold til udnyttelse af mulighederne for landbrugsejendomme.

Bornholms Regionskommune vurderer endvidere, at byggeriet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på de landskabelige, naturmæssige, kulturhistoriske, geologiske eller rekreative interesser i området.

Lugt

Lugtemissionen stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til beregning af geneafstande til nærmeste enkeltbeboelse, samlet bebyggelse og byzone samt lokalplanlagte områder. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk giver følgende resultater (se Tabel 1):

Tabel 1 Oversigtstabel over beregnede korrigerede lugtgeneafstande og vægtede gennemsnitsafstande.

Lugtgeneafstande	Områdetype	Enkeltbeboelse (Brommevej 33)	Lokalplanlagt område (Middelaldercentret II)	Byzone (Østerlars, fremtidig byzone)
Etape 1 (skema 111183)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	76,89 m	158,56 m	243,16 m
	Vægtet gennemsnitsafstand	293,38 m	1.261,24 m	2.181,87 m
Etape 2a (skema 111277)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	66,16 m	286,78 m	219,75 m
	Vægtet gennemsnitsafstand	136,15 m	1.345,69 m	2.183,60 m
Etape 2b – alternativ A (skema 111303)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	65,93 m	117,19 m	208,48 m
	Vægtet gennemsnitsafstand	446,66 m	1.271,06 m	2.185,88 m
Etape 2b – alternativ B (skema 111796)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	70,93 m	143,35 m	224,30 m
	Vægtet gennemsnitsafstand	299,59 m	1.262,93 m	2.180,28 m

De aktuelle afstande fra staldbygningerne til nærmeste enkeltbeboelse i landzone (Brommevej 33), lokalplanlagt område (Middelaldercentret II) og byzone/sommerhusområde (Østerlars²) er alle længere end de beregnede geneafstande i både etape 1 og etape 2a og 2b af udvidelsen. Der er ingen samlede bebyggelser i nærheden af Løkkegård. Nærmeste samlede bebyggelse er Østerlars.

² Østerlars regnes som byzone i denne sammenhæng, da det er udlagt som fremtidig byzone i kommuneplan 2020.

Når vilkårene i miljøgodkendelsen overholdes, opfylder den planlagte produktion således genekriterierne for lugt, og lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ikke-væsentlige.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil medføre, at antallet af transporter øges fra anslået 835 pr. år i nudrift til anslået 1070 pr. år i etape 1 og 2.

Det vurderes, at de nærmeste naboer på Brommevej 33 og Brommevej 33A vil registrere det øgede antal transport, når de færdes på den fælles privatvej, men da de begge ligger efter Løkkegård på den fælles privatvej, vurderes de ikke i væsentlig grad at blive berørt af det øgede antal transport til og fra Løkkegård. Der er ikke bymæssig eller anden tæt bebyggelse i nærheden af ejendommen.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at omfanget af transport til og fra ejendommen efter udvidelsen ikke vil påvirke omkringboende i væsentlig grad og ud over det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion overholder alle gældende regler og normer for opbevaring af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som ikke væsentlige.

Ammoniakemission og beskyttet natur

Nærmeste kategori 1-natur er Natura 2000 område nr.186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne", som ligger ca. 3,7 km syd for Løkkegård. Ammoniakdeposition til området er i alle etaper beregnet til 0,0 kg N, og kravet til total ammoniakdeposition til kategori 1-arealer er overholdt.

Nærmeste kategori 2-natur er et overdrev 'Kokkeløkken' beliggende ca. 150 m nord for Løkkegårds staldanlæg. Totaldepositionen fra anlægget til arealet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 1,0 kg N/ha/år i etape 1 og 0,9 kg N/ha/år i etape 2a og 2b. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N/ha/år, og kravet er dermed overholdt i alle tre etaper.

Kategori 3-natur er § 3-beskyttede heder, overdrev og moser samt ammoniakfølsomme skove, hvor kommunen ud fra en konkret vurdering af områdets naturkvalitet og status i f.eks. kommuneplanen kan stille krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er to overdrev beliggende øst for Løkkegård, et overdrev beliggende vest for Løkkegård og en mose beliggende sydvest for Løkkegård. Det nærmeste overdrev er beliggende ca. 75 m øst for Løkkegårds staldbygninger.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at merdepositionen til alle beskyttede kategori 3-naturområder i alle etaper er mindre end 1 kg N/ha/år bort set fra merdepositionen til overdrevene øst for Løkkegård, som i etape 1 er beregnet til 1,9 kg N/ha/år og i etape 2a til 1,5 kg N/ha/år. Bidrag på under 1 kg N/ha/år i merdeposition vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten. For overdrevene med en merdeposition over 1 kg N/ha/år har Bornholms Regionskommune foretaget en nærmere vurdering af påvirkningen.

For de danske naturtyper har DCE -Nationalt Center for Miljø og Energi - vurderet, hvilke tålegrænser, der kan anvendes³. For overdrev er der fastsat tålegrænser på 10-25 kg N/ha/år, dog for sure overdrev 10-15 kg N/ha/år. Tålegrænsen er angivet som et interval, som er udtryk for variation i følsomheden inden for naturtypen.

Overdrevene øst for Løkkegård vurderes at have karakter af surt overdrev. Baggrundsbelastningen i området er 11,1 kg N/ha/år. Overdrevet tættest på Løkkegård påvirkes med en deposition fra Løkkegård på 3,3 kg N/ha/år og modtager således en samlet deposition på 14,4 N/ha/år. Påvirkningen ligger således i den

---

³ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

øvre ende af tålegrænseintervallet på 10-15 kg N/ha/år for sure overdrev. Overdrevet har en moderat naturværdi og er ud over kommuneplanen ikke omfattet af særlige udpegninger eller indsatser. Idet overdrevet gennem mange år har modtaget gødning, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den tilførte gødning til arealet er den væsentligste kilde til kvælstof på arealet, og at merdepositionen fra Løkkegård i denne sammenhæng er af mindre betydning og ikke i sig selv vil kunne medføre en væsentlig tilstandsændring.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen på Løkkegård ikke vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser eller medføre en tilstandsændring på arealet, og at der dermed ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor kommunen skal fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak.

I nærheden af Løkkegård ligger endvidere otte mindre § 3-beskyttede vandhuller/søer. Merdepositionen overstiger for ingen af søerne 1 kg N/ha/år, og der vurderes derfor ikke at ske nogen væsentlig påvirkning af søerne.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav - bilag IV-arter

Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra Danmarks Miljøportals Naturdata kendskab til, at flere af søerne i området omkring Løkkegård er levesteder for paddearter på habitatdirektivets Bilag IV, herunder stor vandsalamander, løvfrø og springfrø.

Inden for 300 m fra produktionsanlægget på Løkkegård ligger syv små søer. Herudover ligger der en sø ca. 400 m fra Løkkegård. For de otte søer er der beregnet ammoniakdeposition. Merdepositionen overstiger for ingen af søerne 1 kg N/ha/år. Bidrag på under 1 kg N/ha/år i merdeposition vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten. Bornholms Regionskommune vurderer dermed, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af søerne som følge af udvidelsen.

Omkring Løkkegård ligger flere overdrev, som potentielt kan være levesteder for markfirben. Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra naturdata på Danmarks Miljøportal og Naturbasen ikke kendskab til, at der er registreret markfirben i området. Der er beregnet ammoniakdeposition til overdrevene. For overdrevet nord for (Kokkeløkken) og overdrevet vest for Løkkegård, overstiger merdepositionen ikke 1,0 kg N/ha/år, og der vurderes derfor ikke at ske en væsentlig påvirkning af overdrevene. For overdrevet øst for Løkkegård overstiger merdepositionen 1,0 kg N/ha/år, og Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af området. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede ammoniakdeposition fra Løkkegård ikke medfører en væsentlig ændring af overdrevets naturtilstand og hermed heller ikke af forholdene for markfirben på arealet.

Flagermus vil kunne forekomme i området, men udvidelsen vurderes ikke at påvirke yngle- eller rasteområder for flagermus såsom træer med hulheder.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at yngle- og rasteområder eller potentielle yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter i området ikke beskadiges eller ødelægges af den ansøgte udvidelse.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, fodring, vand- og energibesparende foranstaltninger samt management.

For at nedbringe ammoniakudledningen fra anlægget på Løkkegård er den eksisterende kostald indrettet med præfabrikeret drænet gulv og skraber, og den største gylletank er overdækket med teltoverdækning. I ansøgt drift etape 2a og 2b overdækkes også den anden gyllebeholder på Løkkegård. Desuden anvendes i etape 1 og 2b foderkorrektioner, hvor mængden af råprotein i foderet reduceres til 160 g råprotein pr. FE. Dybstrøelse køres fra stalden direkte ud og pløjes ned på marken i etaperne 2a og 2b. Endvidere er en del af besætningen i etape 1, 2a og 2b alternativ A udegående i 4 eller 5 mdr. i sommerhalvåret. I etape 2b alternativ B ændres en del af gulvet i kviestalden fra spaltegulv til fast drænet gulv, og der er ingen udegående dyr. Produktionens samlede ammoniakudledning overstiger ikke det beregnede opnåelige maksimale emissionsniveau ved anvendelse af BAT.

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

Alternative løsninger

Bornholms Regionskommune vurderer, at placeringen af udvidelsen på Løkkegård og tilbygningen til den eksisterende staldanlæg tilgodeser ansøgers ønske om en rationel drift og en fortsat udnyttelse af de bedste og mest moderne staldanlæg. Da staldkomplekset desuden vil udgøre et samlet hele, hvor bygningerne spredes så lidt som muligt og ikke vurderes at være til gene for omgivelserne, vurderer Bornholms Regionskommune ikke det beskrevne alternativ (Holsegård) som værende bedre end det ansøgte projekt, og kommunen vil ikke foreslå andre alternativer.

Samlet vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Det vurderes, at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde den 28. oktober 2020, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Løkkegård. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Bornholms Regionskommune offentliggjorde igen den 15. juni 2023, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Løkkegård, idet ansøgningen nu var blevet ændret. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 6. februar 2024 sendt i høring hos naboer og andre berørte, ansøger og dennes konsulent samt en række organisationer, der har anmodet herom, med en frist på 6 uger til at kommentere udkastet frem til og med den 19. marts 2024. Naboer og andre berørte er ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk (ansøgningsskema 111183) til 293 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene⁴. Kommunen modtog ingen bemærkninger.

---

⁴ 293 m er den længste lugtgeneafstand beregnet i de fire ansøgningsskemaer, hvorfor dette er 'worst case'.

2 GENERELLE FORHOLD

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Løkkegård, Brommevej 31, 3760 Gudhjem, matr. nr. 45k Østerlarsker m.fl.. Ejendommen ejes af Jeppe S. Rasmussen, der er registreret under CVR-nummer 33835000 og P-nummer 1017102717.

Løkkegård er en mælkeproduktionsejendom, og malkekvægsbesætningen på ejendommen er registreret i det Centrale HusdyrbrugsRegister med CHR-nummer 15592.

Jeppe S. Rasmussen ejer og driver desuden Holsegård, Brommevej 29, 3750 Gudhjem og bygningsløs ejendom på Vietsvej 1, 3760 Gudhjem.

Der er i dag tilladelse til en produktion på Løkkegård på 160 malkekøer, 33 kvier (7-16,5 mdr.) og 15 kvier (16,5-20 mdr.) af stor race svarende til 245,73 DE. For at imødekomme fremtidens udfordringer og opretholde gode arbejdspladser på gården søger Jeppe S. Rasmussen om at udvide og ændre produktionen på Løkkegård.

Ansøgningen er opdelt i to etaper. Anden etape består af to scenarier (2a og 2b). Endvidere er der for etape 2b to alternativer.

Etape 1 (ansøgningsskema 111183):

Kvægsbesætningen udvides til 203 malkekøer, 149 stk. opdræt og 90 tyrekalve alle af stor race svarende til 345,20 DE.

Der anvendes en foderkorrektion på 160 g råprotein pr. FE

20 store kvier (16-23 mdr.) er udegående 5 mdr. årligt, og 120 malkekøer er udegående 5 mdr. årligt.

I den eksisterende kostald indrettes tre ekstra sengebåse og et dybstrøelsesareal med fire koplader, som bruges til syge køer eller køer, som skal aflastes.

I en foderlade ("Dybstrøelse småkalve"), som bl.a. har været brugt til ensilage og foderoplæg, opstaldes småkalve på dybstrøelse. Denne bygning har tidligere været brugt til opstaldning af småkalve på dybstrøelse.

Parallelt med og nord for denne bygning ligger en tilsvarende foderlade ("Dybstrøelse, gl.foderlade"). Denne foderlade ønskes i etape 1 delvist brugt til goldkøer på dybstrøelse.

I den eksisterende kviestald indrettes et dybstrøelsesareal i den tidligere malkestald/opsamlingsplads.

Etape 2a (ansøgningsskema 111277):

Kvægsbesætningen ændres til udelukkende at bestå af kvieopdræt: 415 kvieopdræt af stor race (4-24 mdr) svarende til 182,37 DE.

40 kvier (8 – 14 mdr.) er udegående 4 mdr. årligt.

I dette scenarie er der ikke malkekøer på Løkkegård.

Etape 2b - alternativ A (ansøgningsskema 111303):

Kvægsbesætningen ændres til primært jersey: 210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt samt 90 tyrekalve af stor race (krydsningskalve) svarende til 305,38 DE.

20 jerseykøer er udegående i 5 mdr. årligt, og 46 store jerseykvier (16-23 mdr) er udegående i 5 mdr. årligt.

Der anvendes en foderkorrektion på 160 g råprotein pr FE.

Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald.

Der udøves ingen biaktiviteter på ejendommen.

Etape 2b - alternativ B (ansøgningsskema 111796):

Kvægbesætningen ændres til primært jersey: 210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt samt 90 tyrekalve af stor race (krydsningskalve) svarende til 310,95 DE.

Der anvendes en foderkorrektion på 160 g råprotein pr FE.

Der bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald.

En del af gulvet i kviestalden ændres fra spaltegulv til fast drænet gulv.

Der udøves ingen biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Ansøger ejer og driver Holsegård, Brommevej 29, 3760 Gudhjem, hvor der er en mindre produktion af kød-kvæg. Holsegård er lokaliseret ca. 130 meter fra Løkkegård.

Produktionen på Løkkegård og Holsegård er ikke forbundet med hinanden, og der er tale om to forskellige driftsformer. Løkkegård er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Løkkegård vil kunne drives uafhængigt af det andre, hvorfor denne tilladelse alene omfatter husdyrbruget på Løkkegård.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Ved valg af anden etape - det vil sige valg af etape 2a, etape 2b alternativ A eller etape 2b alternativ B
  - o Ved valg af etape 2b alternativ B skal der senest 3 måneder inden ibrugtagning indsendes byggeteknisk dokumentation for, at gulvet kan indrettes, så det opfylder kravene til 'fast drænet gulv med skraber og ajlefløb'.
- Når besætningen er nået op på enten
  - o **345,20 DE** (Etape 1: 203 malkekøer, 47 årsopdræt (0-6 mdr.), 102 årsopdræt (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve alle af stor race) eller
  - o **182,37 DE** (Etape 2a: 415 kvieopdræt af stor race (4-24 mdr.)) eller
  - o **305,38 DE** (Etape 2b alternativ A: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 116 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg)) eller
  - o **310,95 DE** (Etape 2b alternativ B: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 130 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg)).
- Når byggeriet er afsluttet
- Besætningens/produktionens størrelse den 22.03 2030 (6 år efter godkendelsesdato)

Hvis der sker ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal det meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid) senest 1 måned efter, at ændringen er sket (Vilkår 3.2.1).

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse, jf. § 49 i

den gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse⁵. Hvis en del af godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen for denne del. Miljøgodkendelsen anses for udnyttet, når byggeriet faktisk er afsluttet.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når der har været en produktion svarende til mindst 25 pct. af det tilladte eller godkendte.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller miljøgodkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af miljøgodkendelsen bortfalder.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Tilsynsmyndigheden kan i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres af hensyn til udviklingen i den bedste tilgængelige teknik jf. § 41 stk. 3 i den gældende husdyrbruglov og § 40, stk. 1 i den gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse. Kommunen foretager den første regelmæssige revurdering, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor husdyrbruget første gang blev godkendt, og herefter hvert 10. år.

---

⁵ Bekendtgørelse 2023-04-26 nr. 443 om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

---

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende specifikke og generelle vilkår, som også fremgår af de enkelte afsnit i miljøredegørelsen. De specifikke vilkår er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed. De generelle vilkår er bestemmelser, der gælder generelt for landbrugsdrift, også for landbrugsvirksomheder, som ikke er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelses- eller husdyrgodkendelsesloven.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 3.1.4 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener udenfor ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG OG FLEKSIBILITET

- 3.3.1 Produktionen tillades udvidet i tre etaper samt alternativer. Den maksimalt tilladte produktion afhænger således af, hvilken etape/alternativ, der gennemføres.

Kvægbruget tillades drevet med en produktion bestående af maksimalt enten

Etape 1: 203 årskøer, 47 årsopdræt (0-6 mdr.), 102 årsopdræt (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 345,20 DE.

eller

Etape 2a: 20 årsopdræt (4-5 mdr.), 395 årsopdræt (5-23 mdr.) og 103 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 182,37 DE.

eller

Etape 2b – alternativ A: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 116 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg) svarende til 305,38 DE.

eller

Etape 2b – alternativ B: 210 årskøer jersey, 50 årsopdræt jersey (0-6 mdr.), 130 årsopdræt jersey (6-23 mdr.) og 90 tyrekalve stor race (40-70 kg) svarende til 310,95 DE.

For hver etape er der i miljøgodkendelsen redegjort for, at alle krav til bl.a. ammoniakudledning og BAT er opfyldt, såfremt miljøgodkendelsens vilkår følges.

Det tillades, at antallet af årsopdræt må variere inden for de forskellige aldersklasser, dog må det maksimale antal dyreenheder ikke overskrides.

3.4 VILKÅR VEDR. UDEGÅENDE DYR

3.4.1 Der stilles vilkår om, at en del af dyrene skal være udegående en del af året som beskrevet herunder:

Etape 1: 20 kvier (16-23 mdr.), som huses i stald 'Kviestald', og 120 malkekøer, som huses i stald 'Kostald', begge angivet på Bilag 1, skal være udegående mindst 5 mdr. årligt.

Etape 2a: 40 kvier (8 – 14 mdr.), som huses i stald 'Kviestald' som angivet på Bilag 1, skal være udegående mindst 4 mdr. årligt.

Etape 2b – alternativ A: 46 jerseykvier (16-23 mdr.), som huses i stald 'Kviestald', og 20 jerseykøer, som huses i stald 'Tilbygning kostald', begge angivet på Bilag 1, skal være udegående mindst 5 mdr. årligt.

3.4.2 Der skal føres logbog, hvoraf det fremgår, hvornår hvilke dyr er udegående, hvornår dyrene sættes på græs, og hvornår de tages på stald. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.4.3 Der vil årligt blive ført uvarslet tilsyn på ejendommen for at kontrollere, at vilkår 3.4.1 og 3.4.2 er overholdt.

3.5 VILKÅR VEDR. REDUCERET TILDELING AF RÅPROTEIN TIL MALKEKØER (ETAPE 1 OG 2B)

3.5.1 Den samlede foderration til malkekøer (tung race og jersey) må i gennemsnit maksimalt indeholde 160 gram total råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis.

Egenkontrol:

3.5.2 Foderplaner skal indeholde oplysninger om indholdet af råprotein i foderet.

3.5.3 Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der udgør mere end 10 % af FE/ko/dag, skal analyseres for indholdet af råprotein, AAT og PBV. Dette gælder dog ikke frisk græs i sommerperioden. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium.

- 3.5.4 Endagsfoderkontrol (EFK) skal foretages fire gange om året. I forbindelse med endagsfoderkontrollen skal indholdet af råprotein, AAT og PBV beregnes for alle fodermidler.
- 3.5.4.1 Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.6 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I EKSISTERENDE KOSTALD

- 3.6.1 I den eksisterende kostald skal gulvtypen opretholdes som præfabrikeret drænet gulv med skraber. Vilklårene 3.6.1.1 – 3.6.1.6 for drift og egenkontrol skal desuden følges.

Drift:

- 3.6.1.1 Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time.
- 3.6.1.2 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.6.1.3 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol:

- 3.6.1.4 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.6.1.5 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.6.1.6 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.7 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I NYT STALDAFSNIT

- 3.7.1 Tilbygningen til den eksisterende kostald skal etableres med gulvtypen dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil).

3.8 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I FODERLADER, SOM TAGES I BRUG TIL STALDE

- 3.8.1 De to foderlader (i ansøgningen benævnt henholdsvis "Dybstrøelse småkalve" og "Dybstrøelse, gl.foderlade"), som ønskes anvendt til opstaldning af henholdsvis småkalve og goldkøer på dybstrøelse, skal indrettes med fast bund med afløb.

3.9 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I KVIESTALD

- 3.9.1 I kviestalden skal gulvtypen i etape 2b alternativ B indrettes som fast drænet gulv med skraber og ajleafløb i de dele af stalden, hvor kvier i aldersgruppen 14-23 mdr. er opstaldet.
- 3.9.2 Gulvet skal etableres uden opbrydning af det eksisterende gulv.
- 3.9.3 Senest 3 måneder inden ibrugtagning af etape 2b alternativ B skal der foreligge byggeteknisk dokumentation for, at gulvet kan indrettes, så det opfylder kravene til 'fast drænet gulv med skraber og ajleafløb'. Dokumentationen skal fremsendes til tilsynsmyndigheden.

Vilkårene 3.9.4 – 3.9.12 for drift, indretning og egenkontrol skal desuden følges.

Drift og indretning:

- 3.9.4 Gulvet skal være dimensioneret med 1-3 % fald mod en eller flere ajlerender i gulvets længderetning eller spalteåbninger på tværs af gulvets længderetning.
- 3.9.5 Gulvet skal være udført med ajleafløb.
- 3.9.6 Åbningsarealet til underliggende gyllekanal må maksimalt udgøre 5 % af gangarealet.
- 3.9.7 Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time.
- 3.9.8 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.9.9 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol:

- 3.9.10 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.9.11 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, som har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.9.12 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.10 VILKÅR VEDR. OVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDERE

- 3.10.1 Den store gylletank skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning i alle tre etaper. Den lille gylletank skal i etape 2a og 2b være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning.
- 3.10.2 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.10.3 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.10.4 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol:

- 3.10.5 Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.11 VILKÅR VEDR. OPBEVARING OG UDBRINGNING AF DYBSTRØELSE

- 3.11.1 100 % af dybstrøelsen inkl. kalvemøg skal i etaperne 2a og 2b køres direkte ud og pløjes ned eller opbevares på en anden ejendom.

Egenkontrol:

- 3.11.2 Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: Tidspunkter for direkte udbringning og angivelse af stalde, der udbringes fra. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.11.3 Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af gødning, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.12 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

- 3.12.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.12.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.12.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.12.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås
- 3.12.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

Generelle vilkår:

3.13 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.13.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

3.14 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.14.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.14.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.14.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 594 af 4. maj 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere

ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.

- 3.14.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.14.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

3.15 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.15.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	1 time
	22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	22.00-07.00	55	

- 3.15.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.15.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.15.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.15.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at lade anlægget køre om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.16 VILKÅR VEDR. STØV

- 3.16.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.17 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

- 3.17.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer i Skadedyrlaboratoriets vejledninger. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.17.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.18 VILKÅR VEDR. SPILDEVAND OG OVERFLADEVAND

- 3.18.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.18.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 594 af 4. maj 2015 med senere ændringer).
- 3.18.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.18.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.19 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

- 3.19.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.19.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.19.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.19.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

3.20 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.20.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.20.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.

- 3.20.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativ (haveaffald).
- 3.20.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.20.5 Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 (bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr) har følgende præcisering af, hvordan døde dyr skal opbevares: Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.20.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.20.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

3.21 VILKÅR VEDR. MEDICIN OG PESTICIDER

- 3.21.1 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.21.2 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.21.3 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3.22 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.22.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.22.2 Der udarbejdes en beredskabsplan for Løkkegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.22.3 Hvis planen ikke foreligger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.
- 3.22.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.23 OPHØR AF DRIFT

3.23.1 Ved ophør af driften skal virksomheden foretage oprydning i et sådant omfang, at forureningsfare undgås, blandt andet skal virksomheden tømme gyllebeholdere, fortanke og gyllekanaler og udbringe tilbageværende husdyrgødning som gødning.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Løkkegård ligger i landzone. Nærmeste byzone er Gudhjem beliggende ca. 3,2 km nordvest for Løkkegård. Nærmeste areal, som i kommuneplanen er udlagt som fremtidig byzone, er Østerlars ca. 2,1 km sydøst for Løkkegård.

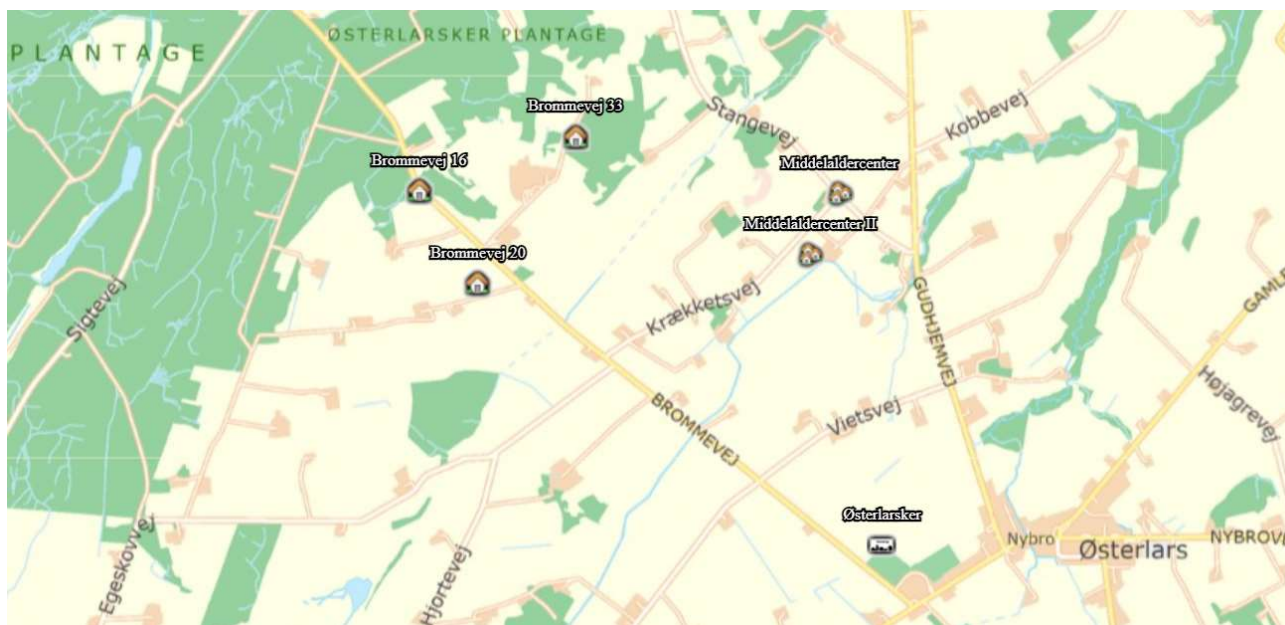
Der er ingen samlede bebyggelser i nærheden af Løkkegård. Nærmeste samlede bebyggelse er Østerlars.

Ca. 1,2 km øst og sydøst for Løkkegård ligger et område med lokalplan som område til offentlige formål (Lokalplan 08-02 - Bornholms Middelaldercenter). Der er herudover ingen områder, som er udlagt med lokalplan, inden for en radius af mere end 3 km fra Løkkegård.

Nærmeste enkeltbeboelse er beliggende på Brommevej 33 nordøst for Løkkegård. Afstanden er fra det nærmeste staldanlæg (den gamle foderlade) knap 200 m. Ejendommen er uden landbrugspligt.

Afstandene fra nærmeste punkt på Løkkegårds eksisterende anlæg (etape 1) og tilbygning (etape 2b), som udvidelse eller ændringer skal gennemføres i, til det nærmeste punkt i områder og beboelse omfattet af § 6 er i alle tilfælde længere end de krævede 50 m.

De gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er derfor overholdt.

Figur 2 Kort over området omkring Løkkegård med angivelse af nabobeboelser (Brommevej 16, 20 og 33), nærmeste samlede bebyggelse (Østerlars) samt nærmeste område med lokalplan (Middelaldercenteret).

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Ved placering af nye stalde, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg eller ved væsentlige til eller ombygninger af eksisterende anlæg skal følgende afstandskrav overholdes:

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Der er ca. fra 40 m til 190 m fra nærmeste eksisterende bygning "Dybstrøelse gl. halmlade" (etape 1) til de tre nærmeste drikkevandsboringer; DGU 245.105, DGU 245.204 og DGU 245.152, som ligger nord og nordøst for Løkkegård. Tilbygning (etape 2b) ligger længere væk.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Nærmeste vandværksboring er Nybro Kildeplads (Østerlars Vandværk) DGU 245.0177 beliggende ca. 2,6 km sydøst for Løkkegård.

Afstand til vandløb, søer og dræn (15 m): Den nærmeste § 3-beskyttede sø ligger ca. 130 m sydvest for den nye tilbygning til kostalden ved Løkkegård. Nærmeste § 3-beskyttede vandløb er Melsted Å ca. 980 m nordøst for Løkkegård ved Stangevej. Melsted Å forsætter fra Stangevej mod vest, hvor åen er rørlagt og/eller reguleret grøft. Melsted Å er på denne strækning ikke beskyttet og løber igennem landbrugsarealer over 500 m syd for Løkkegård. Nord for Løkkegård er der på en kort strækning et lille vandløb/grøft. Afstanden her fra til den nye tilbygning på Løkkegård er ca. 210 m.

Ansøger er ikke bekendt med dræn i området, hvor den nye tilbygning ønskes placeret. Eventuelle dræn, som måtte findes nærmere end 15 m fra det planlagte byggeri, vil blive afskåret i forbindelse med byggeriet.

Afstand til offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Afstanden fra den nye tilbygning er til offentlig vej (Brommevej) ca. 265 m og til den private fællesvej syd for Løkkegård ca. 80 m.

Afstand til levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomhed på ejendommens matrikler, og afstanden er således mere end 25 m.

Afstand til beboelse på samme ejendom (15 m): Der er ca. 125 m fra den nye tilbygning til stuehuset på Løkkegård.

Afstand til naboskel (30 m): Der vil være ca. 45 m fra den nye tilbygning til kostalden (etape 2b) til naboskellet vest for tilbygningen.

Nabobeboelse (50 m): Der er fra den nye tilbygning til kostalden ca. 235 m til nærmeste nabobeboelse, som er stuehuset på naboejendommen Høsegård. Nærmeste nabobeboelse herudover er Brommevej 33 beliggende ca. 315 m fra den nye tilbygning til kostalden.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De fastsatte afstandskrav til vandindvindingsanlæg, vandløb, søer, veje, beboelse m.v. jf. husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8 er overholdt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Løkkegård er beliggende i det bornholmske mosaiklandskab nord for Østerlars. Syd for Løkkegård er der flade dyrkede marker, og nord for Løkkegård er landskabet mere kuperet og præget af overdrev og skov.

Løkkegård ligger i morænelandskabet fra sidste istid.

Løkkegård er en gammel gård, som kan spores tilbage i tiden. Den ligger på kanten af den tidligere højlyng, og nord for Løkkegård langs Brommevej findes et varierende landskab, hvoraf en del er plantet til som "Østerlars Nordre Plantage", der ligger op ad Rø Plantage.

Højlyngsgærdet gik nord for Løkkegård, og mange steder ses grundfjeldet stikke frem, ofte i de såkaldte "klippeløkker", som er vedvarende græsmarker, der "altid" har været afgræsset, da de på grund af klippefremspring ikke kunne dyrkes.

Brommevej er en af øens gamle veje, der fra Rø til Sigtevej løber gennem et afvekslende landskab med stort naturindhold.

Bornholms Amt har for år tilbage etableret en del nye damme langs Brommevej for at fremme bestanden af løvfrøer i området.

Løkkegård ligger øst for Brommevej, og ved en fælles privatvej, som er en sidevej til Brommevej.

I området ligger mange større og mindre ejendomme, og området er mod syd præget af landbrugsdrift, mens det mod nord, vest og øst er præget af både landbrugsdrift, skov og lysåben natur.

Nordvest for Løkkegård ligger et fredet overdrev "Kokkeløkken". Dette og andre overdrev er skabt af græssende kreaturer, og var tidligere en del af landbrugsdriften. I dag er overdrevene ikke en naturlig del af landbrugsdriften, men kræver naturpleje og aftaler om afgræsning for at holdes i lysåben stand.

Løkkegård ligger tilbagetrukket fra Brommevej, ca. 250 m fra den asfalterede del af Brommevej, på en sidevej (grusvej) til Brommevej, der fungerer som fællesvej for Brommevej 29, 31, 33 og 33A (Billede 1).

Ansøger ejer både Brommevej 29 (Holsegård) og Brommevej 31 (Løkkegård).

Staldanlægget på Løkkegård er ikke synligt, når man kommer fra nord ad Brommevej, mens Løkkegård ligger tilbagetrukket og synligt, når man kommer ad Brommevej fra syd. Løkkegård er harmonisk placeret i landskabet omgivet af skov og bevoksning mod øst, nord og vest.

Nybyggeri og renovering:

Nybyggeri i etape 1 og 2a

Der opføres ikke nye bygninger i etape 1 og 2a. Dog udvides ensilagepladsen i etape 1 eller 2 med tre nye siloer, som ligger umiddelbart øst (1 silo) og vest (2 siloer) for de to eksisterende ensilagesiloer og har samme størrelse.

Nybyggeri i etape 2b

Det laves en tilbygning til eksisterende kostald i etape 2b. Tilbygningen bliver ca. 15 m lang og ca. 36 m bred. Tilbygningen svarer i højde og materialevalg til eksisterende kostald. Tilbygningens farver svarer til eksisterende bygninger med gråt tag og elementer i rødlige farver.

Figur 3 Løkkegårds bygninger ses til højre for Holsegård set sydfra fra Brommevej. Billede fra Google Streetview.

Figur 4 Kig ind på Løkkegård fra Brommevej umiddelbart nord for indkørslen til Holsegård og Løkkegård. Billede fra Google Streetview.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Nye bygninger må som udgangspunkt ikke placeres inden for nedenstående bygge- og beskyttelseslinjer i medfør af naturbeskyttelsesloven og planloven.

Strandbeskyttelseslinje (300 m): Afstanden fra Løkkegård til kysten ved Melsted mod øst er 3,7 km, og ejendommen ligger derfor uden for strandbeskyttelseslinjen.

Klitfredede arealer: Der er ingen klitfredede arealer på Bornholm.

Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m): Der er ingen sø – eller å-beskyttelseslinjer i nærheden af Løkkegård.

Skovbyggelinje (300 m): Løkkegård ligger indenfor skovbyggelinje.

Fortidsmindelinje (100 m): Nærmeste fortidsminde er en langhøj fra oldtiden placeret ca. 950 m sydøst for Løkkegård.

Kirkebyggelinje (300 m): Nærmeste kirkebyggelinje er udlagt omkring Østerlars Rundkirke, som ligger ca. 1,7 km sydøst for Løkkegård.

Vejbyggelinje: Der er ikke vejbyggelinje omkring Brommevej. Nærmeste vejbyggelinje er beliggende langs Gudhjemvej ca. 1,6 km fra Løkkegård.

Naturområder og fredninger

Internationale naturbeskyttelsesområder – Natura 2000: De nærmeste Natura 2000-områder er nr. 213. "Randkløve Skår" ca. 3,9 km mod nordøst og Natura 2000- område nr.186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne", som ligger ca. 3,7 km mod syd.

§ 3-beskyttede naturområder:

I området omkring Løkkegård ligger mod øst, vest og nord flere § 3-beskyttede overdrev mindre end 150 m fra produktionsanlæggene på ejendommen. Ca. 150 m mod sydøst ligger en § 3-beskyttet mose. Inden for 300 m af produktionsanlæggene på Løkkegård ligger tre § 3-beskyttede søer.

Lavbundsområder: Anlægget på Løkkegård ligger uden for lavbundsområde.

Fredede områder: Nærmeste fredede område er overdrevet "Kokkeløkken" ca. 135 m nordvest for Løkkegård.

Beskyttede jord- og stendiger: der er beskyttede stendiger øst, nord og vest for Løkkegård. Mod nord og øst er stendigerne ca. 15 - 20 m fra eksisterende bygninger. Mod vest er stendiget ca. 60-70 m fra eksisterende bygninger. Der ansøges om en tilbygning mod vest på 15 m, hvilket betyder at der vil være ca. 45 m til stendige i matrikelskel mod vest.

Udpegninger i kommuneplanen

Erhvervsinteresser:

Markerne omkring Løkkegård er i Bornholms Kommuneplan 2020 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Interesseområder (naturbeskyttelse, ferie, fritid, råstoffer):

Løkkegård er beliggende inden for et område udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort i kommuneplanen. Ifølge retningslinjerne skal potentielle økologiske forbindelser for dyr og planter så vidt muligt friholdes for ny bebyggelse, tekniske anlæg og anden anvendelse, der kan forringe muligheden for at etablere nye naturområder og sammenhænge mellem eksisterende naturområder.

Løkkegård er ikke beliggende i områder, som i kommuneplanen indgår med ferie- og fritidsformål.

Løkkegård er ikke beliggende i et kulturmiljøområde.

Løkkegård er ikke beliggende i råstofindvindingsområder.

Nord for Løkkegård er et større område udpeget som større sammenhængende landskab og særligt værdifuldt landskab.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøgningen alene omfatter byggeri, som er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom, og at det ansøgte byggeri er beliggende i tæt tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

Udvidelsen af kostalden vil være synlig set fra syd fra Brommevej, mens udvidelsen af ensilagepladsen ikke vil være synlig fra Brommevej, da den skjules af de foranliggende bygninger. Idet der er tale om en mindre udvidelse af kostalden, som etableres i forlængelse af den eksisterende stald og med samme materialevalg, vurderes udvidelsen ikke at ændre væsentligt på indsigten til ejendommens bygninger eller at påvirke landskabet væsentligt. Indsigten til bygningen fra Brommevej skærmes endvidere delvist af mellemliggende skov/træer.

Løkkegård er beliggende inden for et område udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort i kommuneplanen. Ifølge retningslinjerne skal potentielle økologiske forbindelser for dyr og planter så vidt muligt friholdes for ny bebyggelse, tekniske anlæg og anden anvendelse, der kan forringe muligheden for at etablere nye naturområder og sammenhænge mellem eksisterende naturområder. Der lægges ved administration af regler, der regulerer anvendelsen af arealer i det åbne land, vægt på, at udpegningen af Grønt Danmarkskort ikke kan påføre lodsejerne begrænsninger i forhold til udnyttelse af mulighederne for landbrugsejendomme, for eksempel til udvidelse af husdyrbrug eller ny bebyggelse. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen og ændringen af kvægproduktionen på Løkkegård ikke strider mod kommuneplanens retningslinjer for potentielle økologiske forbindelser, idet der er tale om en udvidelse af en eksisterende bygning på et eksisterende husdyrbrug.

Bygningerne er beliggende inden for skovbyggelinje. Byggeri, som er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom og som opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, er ikke omfattet af de bestemmelser, som gælder inden for skovbyggelinjen. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at de nye bygninger på Løkkegård (udvidelse af kostald samt ensilagepladser) kan opføres uden, at det kræver en dispensation fra skovbyggelinjen.

Det ansøgte byggeri ligger uden for øvrige byggelinjer, beskyttede naturområder og fredninger samt kommuneplanens udpegede interesseområder for ferie/fritid og råstoffer samt kulturmiljøområder. Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at byggeriet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på de landskabelige, naturmæssige, kulturhistoriske, geologiske eller rekreative interesser i området.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. landskabsinteresser.

5 PRODUKTIONSAPPARATET OG DRIFTEN

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødningen.

5.1 HUSDYRHOLDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den nuværende lovlige produktion på Løkkegård udgør 160 årskøer, 33 årsopdræt (7-16,5 mdr.) og 15 årsopdræt (16,5-20 mdr.). Ansøger ønsker at udvide/ændre kvægbesætningen i to etaper. I etape to er der ansøgt om to alternativer.

- Etape 1: Kvægbesætningen udvides til 203 malkekøer, 149 stk. opdræt og 90 tyrekalve alle af stor race svarende til 345,20 DE.
- Etape 2a: Kvægbesætningen ændres til udelukkende at bestå af kvieopdræt: 415 kvieopdræt af stor race (4-24 mdr.).
- Etape 2b – alternativ A: Kvægbesætningen ændres til primært jersey: 210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt samt 90 tyrekalve af stor race (krydsningskalve).
- Etape 2b – alternativ B: Kvægbesætningen ændres til primært jersey: 210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt samt 90 tyrekalve af stor race (krydsningskalve).

Fordelingen af antal dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter udvidelsen i to etaper på Løkkegård fremgår af Tabel 2.

Tabel 2. Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse

Ejendom	Nuværende godkendelse		Etape 1		Etape 2a		Etape 2b alternativ A/alternativ B	
	Dyr	DE	Dyr	DE	Dyr	DE		
Løkkegård	160 malkekøer stor race	224,96	203 malkekøer stor race	285,42	0 malkekøer	0	210 malkekøer jersey	253,86
	0 kviekalve (0-6 mdr.)	0	47 kviekalve stor race (0-6 mdr.)	12,70	20 kviekalve stor race (4-5 mdr.)	5,90	50 jerseykviekalve (0-6 mdr.)	10
	33 kvier stor race (7-16,5 mdr.)	13,21	102 kvier stor race (6-23 mdr.)	45,31	395 kvier stor race (5-23 mdr.)	176,48	116/130 jerseykvier (6-23 mdr.)	39,76/ 45,32
	15 kvier stor race (16,5-20,0 mdr.)	7,57	90 tyrekalve (40-70 kg)	1,76	0 tyrekalve	0	90 tyrekalve stor race (40-70 kg)	1,76
		245,73		345,20		182,37		305,38/ 310,95

Det tilstræbes, at besætningen har en ensartet sammensætning over året med de udsving, som naturligt følger af opnåede kælvningsprocenter og kønsfordeling for de fødte kalve.

5.2 STALDINDRETNING, VENTILATION OG RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I den ansøgte etape 1 vil produktionen på Løkkegård foregå i eksisterende bygninger dels i den eksisterende kostald og kvistald og dels ved ibrugtagning af to eksisterende foder-/halmlader til opstaldning af henholdsvis småkalve og goldkøer på dybstrøelse. 20 store kvier (16-23 mdr.) og 120 malkekøer vil være udegående 5 mdr. årligt.

I etape 2a foretages der ingen yderligere ændringer af bygningerne. Her vil 40 kvier (8 – 14 mdr.) være udegående 4 mdr. årligt.

I etape 2b bygges en 15 m lang tilbygning med dybstrøelse til den eksisterende kostald. Denne tilbygning erstatter en af de to foder-/halmlader og dennes funktion i etape 2b.

I etape 2b – alternativ A er 20 jerseykøer og 46 store jerseykvier (16-23 mdr.) udegående i 5 mdr. årligt.

I etape 2b – alternativ B ændres gulvtypen i en del af kvistalden fra spaltegulv til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb.

Herunder gennemgås de enkelte stalde med fokus på eventuelle ændringer i forhold til nudrift.

Kostald, eksisterende (etape 1) og tilbygning (etape 2b)

Den eksisterende kostald er indrettet som sengestald med præfabrikeret drænet og skrabet gulv. Der etableres i etape 1 tre nye sengebåse i den eksisterende kostald med samme gulvtype. Der vil desuden blive etableret en mindre dybstrøelsesafdeling for køer, som har behov for aflastning eller er syge.

I etape 2 laves en tilbygning til kostalden som en forlængelse på 15 m med staldsystemet 'dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)'. Denne tilbygning erstatter bygningen "Dybstrøelse gl. halmlade" og dennes funktion i etape 2b.

Kviestald, sengebåse og spalter (eksisterende ungdyrstald til kvier)

Kviestalden er indrettet med sengebåse og spaltegulv. Der er ikke etableret skraber på spaltegulvet til kvierne. Kviefodringen er ikke så koncentreret som fodringen af de malkende køer. Gødningen fra kvierne er derfor fastere i konsistensen og ikke så ammoniakholdig. Derfor er ammoniakfordampningen forholdsvis lille, og møget er omvendt så fast, at det kan være besværligt at skrabe det ned mellem spalterne. Skraber på spalter regnes endvidere ikke længere som ammoniakreducerende virkemiddel.

Den eksisterende kviestald har tidligere været kostald, og derfor er der i det nordvestlige hjørne et areal, som tidligere har været opsamlingsplads/malkestald. Dette areal ønskes indrettet til dybstrøelsesområde for de mindre kvier. De små kvier har i forhold til dyrevelfærd bedst af fortsat at være på dybstrøelse. Indretningen af dette hjørne til dybstrøelse gennemføres i alle etaper, og dette staldafsnit betegnes i ansøgningskemaerne som 'Dybstrøelse kvier (i eksisterende kviestald)'.

Der sker herudover ingen ændringer af kviestalden i forbindelse med etape 1, 2a og 2b - alternativ A.

I etape 2b – alternativ B ændres en del af gulvet i kviestalden til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb. Ændringen sker ved udlægning af plader/måtter oven på det eksisterende gulv, så der ikke sker opbrydning af det eksisterende gulv. Ændringen af gulvtype sker i de dele af stalden, hvor de store kvier (14-23 mdr.) går.

Dybstrøelse småkalve

De mindste kalve (0-6 mdr.) ønskes opstaldet i en lade nord for eksisterende kviestald. Laden bruges pt. til halm og foder men har tidligere været brugt til opstaldning af småkalve. Enkeltbokse med dybstrøelse bruges til de mindste kvie- og tyrekalve og fællesbokse med dybstrøelse til de lidt større. Kalve har brug for et varmt og velstrøet leje og opstaldning under forhold, som forhindrer træk og fugtige forhold. Opstaldningen skal sikre, at kalvene holder kropstemperaturen. Småkalvene producerer ikke selv meget kropsvarme og er derfor afhængige af et varmt strøet leje.

Disse betingelser opfylder kalvehytter og enkelt- og fællesbokse med dybstrøelsesmåtte. En dybstrøelsesmåtte udvikler varme, efterhånden som der sker en kompostering, og er derfor ideel til at opfylde små kalves behov. Der er desuden kun moderat ammoniakfordampning fra en dybstrøelsesmåtte, som holdes tør med ny strøelse hver dag.

Der er pt. ikke andre reelle alternativer til opstaldning af småkalve, som har en dokumenteret mindre ammoniakfordampning. Sengebåse med skraber i gangarealet, eller sengebåse med spalter og forsøringsanlæg er ikke velegnede til småkalve, da de ikke opfylder kalvenes elementære behov for et varmt, tørt og strøet leje.

Dybstrøelse, gl. halmlade (etape)

I den eksisterende halmlade, nord for laden med småkalve og eksisterende kviestald, etableres i etape 1 dybstrøelse til goldkøer og kælvende køer og kvier. I etape 2b vil dette staldafsnit blive erstattet af tilbygningen til kostalden.

De tunge højdrægtige køer tilbringer den sidste tid før kælving på dybstrøelse. Kælvingen foregår ligeledes på dybstrøelse. Det sker for at tilgodese køernes basale behov for at fjerne sig fra flokken omkring kælving og finde et blødt eftergivende underlag at kælve på. Ammoniakfordampningen er moderat fra en dybstrøelsesmåtte, som bliver holdt tør med ny strøelse.

Skulle køerne kælve på et gulvsystem med skraber, ville både ko og kalv risikere at blive trukket med skraberne, som kører automatisk. Det ville have store omkostninger for dyrevelfærden og kunne få fatale følger.

Det bedste staldsystem for køer, der kræver aflastning efter kælving eller sygdom, er ligeledes dybstrøelse, hvor koen kan få et blødt leje med god støtte og bedre udenomsplads end i en sengestald.

Nedenstående Tabel 3 viser dyrehold og staldtyper med angivelse af antal dyr i de enkelte staldafsnit for de to etaper i ansøgningen.

Tabel 3. Oversigt over dyrehold og staldtyper i henholdsvis etape 1 og etape 2 (a og b) i ansøgt drift.

Stald	Staldtype	Etape 1		Etape 2			2b – alternativ B Dyr pr år
		Dyrekategori	Dyr pr. år	Dyrekategori	2a Dyr pr. år	2b – alternativ A Dyr pr år	
Kostald	Sengestald m. præfabrikeret fast, drænet og skrabet gulv*	Malkekøer, st. race	183	Opdræt st. race 14-24 mdr.	218	-	-
				Malkekøer, jersey	-	188	188
	Dybstrøelsesboks	Malkekøer, st. race	2	Opdræt st. race 14-24 mdr.	2	-	-
				Malkekøer, jersey	-	2	2
Kviestald, sengebåse og spalter	Sengestald m. spaltegulv	Opdræt, st. race (16-23 mdr.)	42	Opdræt stor race 8-14 mdr.	40	-	-
		Opdræt, st. race (12-16 mdr.)	24	Opdræt, jersey (16-23 mdr.)	-	46	-
		Opdræt, st. race (8-12 mdr.)	24	Opdræt, jersey (12-16 mdr.)	-	28	-
				Opdræt, jersey (8-12 mdr.)	-	28	-
				Opdræt, jersey (8-14 mdr.)	-	-	42

	Sengestald med fast drænet gulv med skraber og ajleaf-løb**	-	-	Opdræt, jersey (14-23 mdr.)	-	-	74
Dybstrøelse, kvier	Dybstrøelsesbokse	Opdræt, st. race (6-8 mdr.)	12	Opdræt stor race 8-14 mdr.	10	-	-
				Opdræt, jersey (6-8 mdr.)	-	14	14
Dybstrøelse småkalve	Dybstrøelse	Opdræt, st. race (0-6 mdr.)	47	Opdræt stor race 4-5 mdr.	20	-	-
				Opdræt, jersey (0-6 mdr.)	-	50	50
		Tyrekalve, st. race (40-70 kg)	90	Tyrekalve st. race (40-70 kg)	0	90	90
Dybstrøelse gl. halm-lade	Dybstrøelse	Malkekøer, st. race	18	Opdræt stor race 5-8 mdr.	70	-	-
				Opdræt stor race 8-14 mdr	55	-	-
Tilbygning til kostald	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Malkekøer	-	Malkekøer, jersey	-	20	20

*Faste, drænedede gulve med 2 % fald mod langsgående dræn. Gulvet/gangarealet rengøres mekanisk med et skraberanlæg hver anden time. Skraberens afleverer gødningen i en eller flere tværkanaler eller i en langsgående kanal i midten af gangen. Gulvets samlede lysåbningsareal (spalteåbninger) må maksimalt udgøre 5 % af gangarealet.

**Drænet fast gulv med ajleaf-løb og gødningskraber: Gulv i gangarealer med 1-3 % fald mod en eller flere ajlerender i gulvets længderetning eller spalteåbninger på tværs af gulvets længderetning. Åbningsarealet til eventuel underliggende gyllekanal må maksimalt udgøre 5 % af gangarealet. Gulvet skræbes rent for gødning mindst 12 gange dagligt.

Udegående dyr

Der vil i hver etape - bortset fra etape 2b alternativ B - være et antal køer og kvier, som er udegående og dermed ikke på stald en del af året.

- Etape 1: 20 store kvier (16-23 mdr.) og 120 malkekøer udegående 5 måneder årligt.
- Etape 2a: 40 kvier (8-14 mdr.) udegående 4 måneder årligt.
- Etape 2b – alternativ A: 46 store jerseykvier (16-23 mdr.) og 20 jerseykøer udegående 5 måneder årligt.

Der er ingen udegående dyr i etape 2b – alternativ B.

I Tabel 4 ses udegående dyr angivet i såvel ansøgt drift som nudrift for de tre etaper.

Tabel 4 Oversigt over udegående dyr i de tre etaper og hvilket staldafsnit, de er udegående fra. Endvidere oversigt over indtastet nudrift i husdyrgodkendelse.dk for de tre etaper. Der er ingen udegående dyr i etape 2b – alternativ B, hvorfor denne ikke er med i tabellen.

	Stald	Staldtype	Ansøgt drift – udegående dyr			Angivet som udegående dyr i nudrift		
			Dyretype	DE	Antal mdr. udegående	Dyretype	DE	Antal mdr. udegående
Etape 1	Kviestald, sengebåse og spalter.	Sengestald m. spaltegulv	20 kvier (16-23 mdr.)	10,49	5	15 kvier (16,5-20 mdr.)	7,57	5
	Kostald	Sengestald m. præfabrikeret fast, drænet og skrabet gulv	120 malkekøer	168,72	5	120 malkekøer	168,72	5
Etape 2a	Kviestald, sengebåse og spalter.	Sengestald m. spaltegulv	40 kvier (8-14 mdr.)	15,53	4	33 kvier (7-16,5 mdr.)	13,21	4
Etape 2b – alternativ A	Kviestald, sengebåse og spalter.	Sengestald m. spaltegulv	46 kvier (16-23 mdr.)	18,75	5	33 kvier (7-16,5 mdr.) og 15 kvier (16,5-20 mdr.)	20,78	5
	Tilbygning til kostald	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	20 jerseykøer	20	5	0*	0*	5

*Idet det er en ny stald, skal der ikke angives udegående dyr i nudrift for denne stald.

Ventilation

Både nye og gamle stalde har naturlig ventilation. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at stalde og gulve er forholdsvis tørre. Det store luftskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt i stalden.

Rengøring

I kvægstalde er basis for sundhed, at der opretholdes et godt staldklima; dvs. at den naturlige ventilation og et stort staldrumfang pr. dyr sørger for et tørt og et forholdsvis køligt staldklima. Det giver sygdomsbakterier dårlige betingelser for at opformere og brede sig. Der vaskes derfor ikke regelmæssigt som i svinestalde, men kun efter behov. Behov for vask og desinfektion kan især opstå i kælvningsboks og i staldafsnit for unge eller syge dyr. Enkeltbokse/kalvehytter til spædkalve rengøres, før en ny kalv indsættes.

Bedste tilgængelige staldteknologi

I den eksisterende kostald er gulvtypen sengestald med præfabrikeret drænet og skrabet gulv, som er en af de gulvtyper til kvæg med den laveste ammoniakfordampning.

I tre af etaperne er der et antal køer og kvier, som er udegående og dermed ikke er på stald minimum 4 eller 5 måneder om året. Dette reducerer ammoniakfordampningen fra stald og lager.

Der anvendes foderkorrektioner i form af en reduceret tildeling af foderenheder (FE) pr. malkeko for at reducere ammoniakemissionen fra produktionen yderligere. I etape 1 og etape 2b anvendes en foderkorrektion

på 160 g råprotein pr. FE for malkekøerne. Der anvendes ikke foderkorrektion i etape 2a, hvor besætningen udelukkende udgøres af kvier.

I etape 2b – alternativ B ændres en del af gulvet i kviestalden til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb, som er en af de gulvtyper til kvæg med den laveste ammoniakfordampning. Ændringen sker ved udlægning af plader/måtter oven på det eksisterende gulv, så der ikke sker opbrydning af det eksisterende gulv.

Det vejledende BAT-krav for produktionen beregnes i det digitale IT-ansøgningssystem. Her er der taget højde for, om der er tale om nye eller gamle stalde, og der er samtidigt korrigeret for afvigende vægtintervaller. Beregningerne viser, at med ovenstående tiltag overholdes BAT-kravet. Der redegøres yderligere for BAT i kapitel 11.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det produktionsanlæg, der indgår i ansøgningen om miljøgodkendelse, bygger på principper, der tilgodeser miljøet i størst muligt omfang. Gulvet i den eksisterende kostald er præfabrikeret gulv med skrabning og ajle-dræn, som er en af de gulvtyper til kvæg, som har den laveste ammoniakfordampning.

En del af dyrene vil være udegående i ansøgt drift. Ifølge vejledningen til husdyrgodkendelse.dk⁶ skal antal måneder, hvor dyrene er udegående i alt, være ens for "nudrift" og "ansøgt drift" og angives som praksis ved "ansøgt". Årsagen hertil er, at selv om udegående dyr friholdes fra det generelle ammoniakreduktionskrav, så skal ændringer i andelen af udegående dyr i den eksisterende husdyrproduktion ikke kunne bruges som et virkemiddel til at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav. Hvis der er tale om forskellige typer dyr i nudrift og ansøgt drift, må andelen af udegående dyr tilpasses bedst muligt, således at andelen af udegående dyr vægtes for kvælstofudskillelse samlet set er ens i "nudrift" og "ansøgt".

Idet der i flere tilfælde er tale om forskellige typer af dyr og aldersklasser i forhold til nudrift, er andelen af udegående dyr i nudrift i ansøgningsskemaerne i husdyrgodkendelse.dk angivet som den dyregruppe fra samme stald, som i antal, alder og antal dyreenheder minder mest om den dyregruppe, som er angivet som udegående i ansøgt drift. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at indtastede udegående dyr i nudrift er tilpasset bedst muligt til ansøgt drift med udegående dyr, og at beregningerne derfor er retvisende.

Det samlede tab af kvælstof er større fra staldsystemer, hvor husdyrgødningen håndteres som dybstrøelse end, hvor dyrene er opstaldet i staldsystemer med gylle.

Bornholms Regionskommune vurderer dog, at Løkkegård samlet set anvender BAT inden for staldteknologi, idet andelen af staldafsnit med dybstrøelse er begrænset til kalvehytter/bokse til tyrekalve op til en måned og til de mindste kviekalve samt aflastnings-/kælvningsbokse til højdrægtige- og kælvende køer og kvier.

Det er desuden beregnet, at ammoniakemissionen fra produktionen ligger under den vejledende emissionsgrænseværdi som beskrevet i kapitel 11. I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transport forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

AMMONIAK VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. gulvtyper og udegående dyr.

5.3 PRODUKTION OG OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

---

⁶ [Dyrehold og management - Miljøstyrelsen Erhverv \(mst.dk\)](#)

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Gødningsmængder og indhold

Den producerede mængde husdyrgødning er beregnet af ansøger i programmet DLBR PlanteIT ud fra gældende normtal. I mængden af kvæggylle er indregnet 100 liter drikkevandsspild og 3.000 liter vaskevand pr. årsko.

Tabel 5 Beregnet produceret mængde husdyrgødning i etape 2a og 2b.

Gødningstype	Mængder (tons)		
	Etape 2a	Etape 2b – alternativ A	Etape 2b – alternativ B
Kvæggylle inkl. vand*	1.734	5.464	5.552
Dybstrøelse/fast gødning	610 (heraf kalvemøg ca. 42)	424 (heraf kalvemøg ca. 85)	426 (heraf kalvemøg ca. 85)
I alt - egen produktion	2.344	5.888	5.979

*Indregnet standard vaskevand

Ejendommens opbevaringsanlæg og håndtering af husdyrgødning

På Løkkegård består den nuværende kapacitet til opbevaring af flydende husdyrgødning af to gyllebeholdere med en samlet kapacitet på 4.960 m³.

I Tabel 6 herunder er opbevaringskapaciteten og andre data om beholderne angivet.

Tabel 6. Data om opbevaringslagre på Løkkegård

Lager	Kapacitet/m ³	Overdækning	Pumpesystem	Byggeår	Beholderkontrol
Gylletank Løkkegård	3.500	Overdækket, telt	Neddykket rør	2007	2019
Gylletank, Løkkegård	1.460	Flydelag – overdækkes i etape 2a og 2b	Neddykket rør	1991	2019
Samlet gyllekapacitet på Løkkegård	4.960				
Ensilagesilo* eller flydelag i gyllebeholder	10 m ³	Overdækket m. vandtæt materiale			
Dybstrøelse i markstak		Overdækket m. vandtæt materiale	-		-

*kalvemøget bruges som flydelag i gyllebeholder med returgylle fra biogasanlæg. Tomme ensilagesiloer udnyttes lejlighedsvis til oplagring af det faste møg.

Løkkegård leverer i nudrift kvæggylle til biogasanlægget Bornholms Bioenergi (Bigadan) og får afgasset gylle retur.

Der er etableret fast overdækning på den største og nyeste gyllebeholder på Løkkegård (3.500 m³). På de øvrige er flydelag. I etape 2a og 2b overdækkes den mindste gyllebeholder på Løkkegård (1.460 m³).

Dybstrøelse opbevares i markstakke (etape 1) eller køres direkte ud og pløjes ned (i etape 2a og 2b køres 100 % direkte ud).

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter, at markstakke med kompostlignende dybstrøelse ikke må placeres på eller nærmere end 50 m fra kategori 1- og 2-naturområder. Det beskyttede overdrev Kokkeløkken nord for Løkkegård er kategori 2-natur, hvorfor markstakke ikke må placeres inden for 50 m fra Kokkeløkken.

Fast gødning fra de små kalve bruges som flydelag i beholdere uden overdækning i etape 1. I etape 2a og 2b vil fast gødning fra de små kalve blive opbevaret på møddingsplads på naboejendommen Holsegård, som også ejes af ansøger, eller alternativt blive kørt direkte ud og pløjet ned.

Ansøger kontrollerer jævnligt, at der er et tæt og stabilt flydelag på gyllen, så det sikres, at der altid er minimal fordampning af ammoniak. Efter omrøring og udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Den afgassede gylle indeholder mindre tørstof og kan derfor have sværere ved at danne et naturligt flydelag. Hvis der ikke dannes et tilstrækkeligt flydelag, vil der blive tilført halmrig gødning fra småkalvene til tankene uden overdækning.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Gyllebeholderne tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Derudover tilmeldes beholderne de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at beholderne hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på tæring eller begyndende utætheder.

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Det er beregnet, at der årligt i etape 2b, som er den største ansøgte produktion på Løkkegård, produceres 5.552 tons gylle. Med et krav om 9 måneders opbevaringskapacitet betyder det, at der er behov for en opbevaringskapacitet på minimum 4.164 m³. Opbevaringskapaciteten i gyllebeholderne på Løkkegård er 4.960 m³. Opbevaringskapaciteten er således tilstrækkelig. Reelt er opbevaringsbehovet mindre end den beregnede mængde gylle, når gyllen opbevares i overdækkede gyllebeholdere, idet regnvand kan fraregnes.

Bedste tilgængelige opbevaringsteknik (BAT)

Den største af gyllebeholderne på Løkkegård (3500 m³) er forsynet med fast overdækning. Dette svarer i nudrift og etape 1 til 70% af den samlede opbevaringskapacitet på Løkkegård. I etape 2a og 2b overdækkes også den mindre gyllebeholder på Løkkegård (1460 m³). Herved er 100% af gylleopbevaringskapaciteten på Løkkegård overdækket.

På den gyllebeholder, som ikke er overdækket i etape 1, er der flydelag. Flydelaget sikres om nødvendigt ved at tilsætte halm eller fast møg.

For begge gyllebeholdere på Løkkegård er der tale om stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Lagrene tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt én gang om året). Beholderens bund og vægge er tætte. Der er ingen spjæld, men al gylle overpumpes via neddykket rør. Gyllen omrøres først umiddelbart før tømning. Beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.

Markstakke overdækkes med vandtæt materiale, med mindre der er tale om midlertidige oplag i forbindelse med udbringning (højst 1 uge). Fast gødning bruges i etape 1 som flydelag i gyllebeholdere.

I etape 2a og 2b køres al dybstrøelse direkte ud og pløjes ned, så der ikke er noget lager på Løkkegård. Kalmøg køres til opbevaring på møddingsplads på den nærliggende ejendom Holsegård, som ansøger også ejer, eller det køres direkte ud.

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer, at omrøring minimeres, samt at flydelag lag sikres, eller der etableres teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

9 måneders opbevaringskapacitet anses for tilstrækkelig til, at husdyrgødningen kan udbringes på tidspunkter og med en udnyttelsesgrad, som lever op til gældende lovgivning. Kravet om 9 måneders

opbevaringskapacitet er opfyldt for bedriften ved anvendelse af de eksisterende gyllebeholdere på Løkkegård.

Ved afgasning i biogasanlæg stiger indholdet af ammonium, og gyllen bliver mere basisk. Potentialet for ammoniakemission er derfor højere i afgasset gylle end i ubehandlet gylle. Som følge af nedbrydning af det organiske materiale dannes der normalt ikke flydelag på afgasset gylle, så her er en fast overdækning eller et effektivt flydelag nødvendigt for at reducere ammoniakfordampningen. Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har sikret dette ved 100 % overdækning i etape 2a og 2b og i etape 1 ved at tilføre kalvemøg eller halm.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og håndtering af husdyrgødning (vedr. BAT se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. overdækning af gyllebeholdere.

5.4 UDBRINGNING AF FLYDENDE OG FAST HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udbringning af husdyrgødning skal ikke længere beskrives og vurderes i miljøgodkendelsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der kan i henhold til lovgivningen ikke stilles vilkår om udbringning af husdyrgødningen. Reglerne om udbringning ligger nu som faste krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

For så vidt angår BAT i relation til udbringning af husdyrgødning på arealerne, er det Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen, er BAT.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede forbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, el og vand m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

6.1 FODER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Grovfoderet består af græsensilage og majsensilage. Hovedparten dyrkes på bedriftens ejede og forpagtede arealer. I takt med besætningsudvidelsen vil arealet med avl af grovfoder blive udvidet.

Bedriften bruger halm til strøelse – især i dybstrøelsesarealerne. Desuden bruges en mindre mængde halm til foder.

I nudrift praktiseres fasefodring, idet der blandes mindst tre forskellige fuldfoderblandinger: én til malkende køer, én til goldkøer og én til kvier. Det samme vil være tilfældet efter udvidelserne i etape 1 og 2. Foderblandingen består typisk af: græsensilage, majsensilage, sojaskrå, rapskager, korn, halm, mineraler og vitaminer og foderfedt.

Sammensætningen af foderet bestemmes af prisrelationerne imellem de enkelte foderemner og årets grovfoderhøst. Fodringen præcisionsstyres ved hjælp af vejeudstyret på fuldfoderblanderen ud fra grovfoderanalyser, foderplaner, eventuelle foderkontroller, mælkemængden og mælkens indhold af protein, fedt og urea samt kreaturerens sundhed og huld.

Forbruget af foder vil stige proportionalt med udvidelsen af besætningen i ansøgningens etape 1 og 2.

Opbevaring af foder

Hovedparten af grovfoderet bliver opbevaret i de eksisterende plansiloer med støbt betonbund og med afløb til opsamling af regnvand og eventuel ensilagesaft. Grovfoder af god kvalitet laves bedst ved ensilering på siloplads. Det giver en større fodereffektivitet og et mindre foderspild, og risikoen for tilledning af næringsstoffer til det omkringliggende miljø minimeres. Hvis grovfoderhøsten bliver ekstraordinær god et år, suppleres med opbevaring af ensilage i markstakke.

Halm opbevares på Løkkegård og Holsegård.

Sojaskrå, rapskager og roepiller opbevares i åbne planlagre i foderladen.

Mineraler, vitaminer og kalvefoder hjemtages i bigbags eller i mindre sække på paller og opbevares i foderladen.

Foder- og halmlagre er placeret væk fra offentlig vej.

Foderteknologi

Foderet blandes dagligt i mikservogn. Blandingen foregår på befæstet areal ved plansiloerne. Der anvendes fasefodring, hvilket vil sige, at der blandes specielle blandinger til de forskellige dyregrupper: malkende køer, goldkøer og kvier.

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring. Der udtages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Fodringen afstemmes ved hjælp af foderplanen og foderkontrol, så overforsyning med protein (kvælstof) og fosfor undgås.

Foderkorrektioner

Der anvendes foderkorrektioner i form af en reduceret tildeling af foderenheder (FE) pr. malkeko for at reducere ammoniakemissionen fra produktionen. I etape 1 og etape 2b anvendes en foderkorrektion på 160 g råprotein pr. FE for malkekøerne. Der anvendes ikke foderkorrektion i etape 2a, hvor besætningen udelukkende udgøres af kvier.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der med de beskrevne tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentligt øget påvirkning af omgivelserne som følge af besætningsudvidelsen på ejendommen. Foder- og halmlagre er placeret væk fra offentlig vej og vurderes ikke at give anledning til væsentlige gener for omgivelserne.

Ansøger overholder BAT-emissionsniveauet for ammoniak og fosfor (se yderligere redegørelse for BAT i kapitel 11).

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra ovenstående, at der anvendes BAT inden for fodertechnologi.

VILKÅR

Der er stillet vilkår vedr. reduceret tildeling af råprotein til malkekøer i etape 1 og 2b.

6.2 VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Løkkegård fik i sidste halvdel af 2019 indlagt vand fra Gudhjem Vandværk (Bornholms Energi og Forsyning). Før det blev vandforbruget dækket af privat boring.

Det årlige vandforbrug i nudrift er i årsrapport 2022 på ca. 3000 m³ vand fra værksvand. Dertil skal lægges vandforbrug fra egen boring, skønnet ca. 3500-4000 m³. I alt ca. 6.500-7.000 m³ årligt. Da denne godkendelse også er en lovliggørelse, forventes forbruget af være stort set det samme i step 1 og 2b.

I step 2a (kvieopdræt) vil vandforbruget være lavere, da der ikke forbruges vand til vask af malkeanlæg og køletank, og da kviers behov for drikkevand er lavere end malkende køers.

Vandforbruget vil stige proportionalt med udvidelsen i antallet af dyr. Forbruget af vand til vask af markredskaber og traktorer er meget begrænset, da hovedparten af markdriften er udliciteret.

Vandforbruget aflæses på vandmåleren på bedriften og som kunde kan man logge ind på Bornholms Forsynings hjemmeside og løbende følge forbruget af vand for på den måde at opdage uregelmæssigheder.

Vandforbruget registreres, så eventuelle lækager kan identificeres og repareres hurtigst muligt.

Vandteknologi og vandbesparende foranstaltninger

Hovedparten af vandforbruget går til dyrenes drikkevand og til vask af malkerobotter. Spares der på dyrenes drikkevand, vil det være i modstrid med dyrevelfærden.

Der er vandkar i kostalden i stedet for vandkopper, hvilket er vandbesparende. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk

Drikkevandsinstallationerne rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Mælk er en letfordærlig fødevarer, og derfor er det vigtigt at bruge de nødvendige mængder vand med tilpas høj temperatur til vask af malkeanlæg og køletank. Der er mulighed for at vælge vandbesparende vaskesprogrammer på vaskeanlægget til malkerobotter og køletank. Disse vælges, hvis det er muligt, uden at det går ud over hygiejnen og mælke kvaliteten.

Der blev installeret nye malkerobotter på Løkkegård i august 2019, hvilket har betydet et mindre vandforbrug i forhold til tidligere.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der i forbindelse med driften på Løkkegård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af vand minimeres mest muligt samtidig med, at produktionen kan foregå rentabelt. Det vurderes, at det er vigtigt at fastholde fokus på vandbesparelse, og der er derfor stillet vilkår herom.

Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at vandforbruget på ejendommen er så lavt som muligt, og at Løkkegård ved at overholde vilkårene og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser lever op til principperne om anvendelse af BAT (se yderligere redegørelse for BAT i kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. vedligeholdelse af vand- og drikkevandssystemer.

6.3 ENERGI

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

El

Det årlige elforbrug var i 2022 på ca. 158.000 kWh. På Løkkegård bruges el primært til malkning, køling af mælk og belysning. Der forbruges ikke el til ventilation som f.eks. i en svinestald, da staldene er naturligt ventilerede. Det nuværende produktionsapparat i kostalden på Løkkegård er af nyere dato. Elforbruget er faldet med mindst 4.000 kWh pr måned siden nye malkebotter er installeret i august 2019. Det bekræfter, at elforbruget er lavere i nye modeller af de tekniske anlæg.

Elforbruget forventes i step 1 og 2b uændret at være ca. 160.000 kWh. I step 2a (kvieopdræt) vil elforbruget være betydeligt lavere, da der ikke vil blive malket og kølet mælk.

Der er etableret dagslysstyring på belysningen i staldene. Al belysning, som bruges dagligt, er LED-lys. Kun nogle lyskilder, som bruges sjældent, er ikke udskiftet til LED.

Forbruget til belysning forventes ikke at stige med udvidelsen i etape 1, men forventes at stige lidt med etape 2b, hvor en tilbygning til kostald tages i brug.

I step 2a (kvieopdræt) vil forbruget af el til belysning være lavere end i 1 og 2b.

Diesel- og fyringsolie

Diesel anvendes til drift af foderblandevogn og til markdrift. Hovedparten af markdriften foretages af nabo.

I 2022 har forbruget af dieselolie været ca. 14.000 l pr. år. I etape 1 og 2b forventes forbruget at være på samme niveau som i 2022. I etape 2a vil det være lidt lavere, da der skal blandes en mindre mængde foder til kvier end til køer.

Da der ikke forventes nye markarealer i step 1 og 2, vil stigningen i dieselolieforbruget alene skyldes, at der skal blandes foder til flere dyr.

Dieselolietanken er fra 2013 og rummer 2500 l. Den er placeret i den østlige maskinlade på støbt bund.

Der anvendes ikke fyringsolie i driften. Stuehuset opvarmes via varmegenvinding fra mælkekølingen.

Energiteknologi på anlægget og energibesparende foranstaltninger

Den nye kostald fra 2007 er indrettet med automatisk malkning med malkebotter.

Øvrige energibesparende foranstaltninger:

- Staldene er naturligt ventilerede, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende
- Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme stuehuset, køernes drikkevand og brugsvandet i driftsbygningerne
- Der gennemføres et årligt serviceeftersyn af mælketanken af et autoriseret kølefirma
- Der er etableret dagslysstyring på belysningen i staldene

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der i forbindelse med driften på Løkkegård er gjort tiltag, som vil sikre, at forbruget af energi minimeres mest muligt samtidig med, at produktionen kan foregå rentabelt. Det vurderes, at det er vigtigt at fastholde fokus på energibesparelse, og der er derfor stillet vilkår herom.

Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt, og at Løkkegård ved at overholde vilkårene og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser i energiforbruget lever op til principperne om anvendelse af BAT (se yderligere redegørelse for BAT i kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. kontrol og vedligehold af særligt energiforbrugende anlæg.

6.4 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Handelsgødning

Løkkegård drives konventionelt, og markerne gødes med husdyr- og handelsgødning. Der gødes efter normerne. Handelsgødningen opbevares i maskinladen på Løkkegård.

Pesticider

Majs- og kornmarker behandles mod ukrudt, sygdomme og skadedyr ved konstateret behov, og midlerne anvendes efter forskrifterne. De udførte behandlinger noteres og indrapporteres årligt i overensstemmelse med de lovpligtige procedurer. Der opbevares ikke pesticider eller rester heraf på ejendommen, da sprøjtearbejdet udføres af en nabo.

Medicin

Veterinærmedicin opbevares på staldkontoret adskilt fra foder og levnedsmidler.

Desinfektions- og rengøringsmidler

Desinfektions- og rengøringsmidler er oplagret i teknikrummet i kostalden. Desinfektions- og rengøringsmidler, som er i brug, opbevares ved malkerobotter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte hjælpestoffer håndteres forsvarligt og, at der ved overholdelse af de gældende regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet generelle vilkår vedr. medicin og pesticider.

7 EMISSIONER, RESTSTOFFER OG GENER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transport forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAKEMISSION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er foretaget beregning af ammoniaktab fra stalde og lagre i nudrift og ansøgt drift etape 1 og 2a og 2b ud fra typen af husdyrholdet, indretning af staldene, antal udegående dyr, fodersammensætningen (reduceret tildeling af råprotein) og opbevaring af husdyrgødningen. Beregningerne er foretaget i ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk. Resultatet fremgår af Tabel 7.

Beregningerne viser, at etape 1 og 2b medfører en stigning i ammoniakfordampningen fra anlægget, mens etape 2a medfører et mindre fald.

Den beregnede ammoniakemission i ansøgt drift skal være mindsket med 30 % i forhold til norm for referencestaldsystem (stalddtype og fodring 2005/06). Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser samt for stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at dette krav er opfyldt i alle tre etaper.

Tabel 7 Ammoniaktab fra kvægproduktionen før og efter udvidelserne på Løkkegård (beregninger foretaget i husdyrgodkendelse.dk ansøgnings-skema nr. 111183 (etape 1), 111277 (etape 2a) og 111303 (etape 2b – alternativ A) og 111796 (etape 2b – alternativ B).

	Ammoniaktab i nudrift (kg N/år)	Ammoniaktab efter udvidelse (kg N/år)	Yderligere reduktion nødvendig for at op- fylde det generelle ammoniakreduktions- krav (kg N/år)
Etape 1	955,63*	1606,00	-258,46
Etape 2a (kvieopdræt)	1272,80*	1233,05	-0,39
Etape 2b – alternativ A (jersey)	1328,53*	1396,89	-0,24
Etape 2b – alternativ B (jersey)	1328,53*	1452,83	-112,65

*Årsagen til, at den beregnede værdi for ammoniaktabet i nudrift varierer, er, at antal måneder, hvor dyrene er udegående i alt, skal være ens for "nudrift" og "ansøgt drift" og angives som praksis ved "ansøgt". Årsagen hertil er, at selv om udegående dyr friholdes fra det generelle ammoniakreduktionskrav, så skal ændringer i andelen af udegående dyr i den eksisterende husdyrproduktion ikke kunne bruges som et virkemiddel til at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav. Hvis der er tale om forskellige typer dyr i nudrift og ansøgt drift må andelen af udegående dyr tilpasses bedst muligt, således at andelen af udegående dyr vægtet for kvælstofudskillelse samlet set er ens i "nudrift" og "ansøgt"⁷. I det type og antal af udegående dyr i ansøgt drift varierer i de tre etaper, varierer også type og antal af dyr i nudrift, hvorfor det beregnede ammoniaktab i nudrift også varierer. Se endvidere afsnit 5.2.

⁷ Dette fremgår af vejledningen til husdyrgodkendelse.dk under emnet 'Dyrehold og management' (se [Dyrehold og management - Miljøstyrelsen Erhverv \(mst.dk\)](#)).

Det primære virkemiddel til reduktion af ammoniakemissionen fra anlægget på Løkkegård er den valgte gulvtype. Den eksisterende kostald har præfabrikeret drænet og skrabet gulv.

Desuden er der allerede i eksisterende drift etableret overdækning af den største af gyllebeholderne på Løkkegård. I etape 2a og 2b etableres ligeledes overdækning af den mindre gyllebeholder på Løkkegård.

I etape 1 og 2b opnås desuden en reduktion i ammoniakfordampningen ved foderkorrektion, idet alle køer maksimalt tildeles protein svarende til 160 g råprotein pr. kg fodertørstof.

I etape 2b – alternativ B ændres gulvtypen i en del af kvistalden til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb.

I ansøgt drift etape 1 og 2b er en del af kvierne og køerne på græs i sommerhalvåret og er således udegående mindst 5 måneder. I etape 2a er et hold mellemstore kvier på græs i sommerhalvåret og er udegående mindst 4 måneder. Dette har ikke betydning for det generelle krav om ammoniakreduktion, men det har betydning for ammoniakdeposition til de omkringliggende naturarealer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden og
2. et krav om maksimal total- eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i miljøgodkendelsens kapitel 8).

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav:

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste staldsystem mht. ammoniakfordampning i 2005/2006. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser/ændringer i dyretype i eksisterende eller nye stalde samt for stalde, der renoveres. Kravet kan gennemføres ved reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

Med de anvendte tiltag til reduktion af ammoniakfordampningen fra anlægget opfylder den planlagte produktion på Løkkegård ammoniakreduktionskravet i alle tre etaper.

Anvendelse af BAT

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at anvende gulvtypen præfabrikeret drænet og skrabet gulv i eksisterende kostald, ved at anvende foderkorrektioner for malkekøerne i etape 1 og 2b, ved at en del af dyrene er udegående 4 eller 5 måneder om året i etaperne 1, 2a og 2b alternativ A, ved at en del af gulvet i kvistalden i etape 2b alternativ B ændres til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb samt ved, at den største gyllebeholder på ejendommen har monteret overdækning, og at den mindre gyllebeholder også bliver overdækket i etape 2a og 2b. Endvidere overholder den ansøgte produktion det beregnede BAT-emissionsniveau (se nærmere vedr. vurdering af BAT i kapitel 11).

Der er ikke ammoniakfølsom natur i umiddelbar nærhed af anlægget, som betinger yderligere reduktion i ammoniakemissionen i forhold til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav og den samlede BAT-emissionsgrænseværdi for anlægget (se nærmere vedr. vurdering af påvirkning på ammoniakfølsom natur i kapitel 8).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. gulvtyper, udegående dyr, reduceret tildeling af råprotein til malkekøer og overdækning af gyllebeholdere.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lugtemissionen fra anlægget på Løkkegård stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet ud fra antal kg dyr på stald til et givent tidspunkt. I beregningen indgår den maksimale staldbelægning i eksisterende og nye stalde. Der er indregnet, at goldkøer og store kvier er på græs i sommerhalvåret, og at resten af dyrene er på stald året rundt.

Nærmeste enkeltbolig, som er uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, er Brommevej 33 nordøst for Løkkegård, der ligger ca. 190 m fra den nærmeste bygning anvendt til husdyr på Løkkegård. Nærmeste byzone eller sommerhusområde er Gudhjem, men det nærmeste område af denne type, som skal indgå i beregningerne, er Østerlars, idet det i kommuneplanen er udlagt til fremtidig byzone. Østerlars er beliggende ca. 2,1 km sydøst for anlægget. Der er ingen samlede bebyggelser i nærheden af Løkkegård. Nærmeste samlede bebyggelse er Østerlars.

Nærmeste område i landzone udlagt med lokalplan til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende er området ved Bornholms Middelaldercenter ca. 1,2 km øst og sydøst for Løkkegård (Lokalplan 08-02 - Bornholms Middelaldercenter).

Lugtberegningen i ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenekriteriet er overholdt, da der ikke er byzone, samlet bebyggelse eller nabobeboelser inden for 1,2 gange geneafstanden, se nedenstående tabeller.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift etape 1 fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111183).

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret	Ukorrigeret	Korrigeret	Korrigeret	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
			geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)	geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)			
+ Brommevej 16	0	FMK	76,89	64,43	76,89	64,43	458,95	Ja	Ja
+ Brommevej 33	0	FMK	76,89	64,43	76,89	64,43	293,38	Ja	Ja
+ Brommevej 20	0	FMK	76,89	64,43	76,89	64,43	477,07	Ja	Ja
+ Middelaldercenter	0	NY	158,56	108,57	158,56	108,57	1.348,88	Ja	Ja
+ Middelaldercenter II	0	NY	158,56	108,57	158,56	108,57	1.261,24	Ja	Ja
+ Østerlarsker	0	FMK	243,16	203,74	243,16	203,74	2.181,87	Ja	Ja

Tabel 9. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift etape 2 fra ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ Brommevej 16	0	FMK	69,49	66,16	69,49	66,16	463,13	Ja	Ja
+ Brommevej 33	0	FMK	69,49	66,16	69,49	66,16	286,78	Ja	Ja
+ Brommevej 20	0	FMK	69,49	66,16	69,49	66,16	483,68	Ja	Ja
+ Middelaldercenter	0	NY	136,15	118,15	136,15	118,15	1.345,69	Ja	Ja
+ Middelaldercenter II	0	NY	136,15	118,15	136,15	118,15	1.259,39	Ja	Ja
+ Østerlarsker	0	FMK	219,75	209,22	219,75	209,22	2.183,60	Ja	Ja

Tabel 10 Resultat af lugtberegning for ansøgt drift etape 2b alternativ A fra ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111303).

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ Brommevej 16	0	FMK	65,93	61,97	65,93	61,97	446,66	Ja	Ja
+ Brommevej 33	0	FMK	65,93	61,97	65,93	61,97	305,88	Ja	Ja
+ Brommevej 20	0	FMK	65,93	61,97	65,93	61,97	466,81	Ja	Ja
+ Middelaldercenter	0	FMK	117,19	110,16	117,19	110,16	1.360,29	Ja	Ja
+ Middelaldercenter II	0	FMK	117,19	110,16	117,19	110,16	1.271,06	Ja	Ja
+ Østerlarsker	0	FMK	208,48	195,96	208,48	195,96	2.185,88	Ja	Ja

Tabel 11 Resultat af lugtberegning for ansøgt drift etape 2b alternativ B fra ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111796).

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ Brommevej 16	0	FMK	70,93	66,16	70,93	66,16	455,17	Ja	Ja
+ Brommevej 33	0	FMK	70,93	66,16	70,93	66,16	299,59	Ja	Ja
+ Brommevej 20	0	FMK	70,93	66,16	70,93	66,16	471,13	Ja	Ja
+ Middelaldercenter	0	NY	143,35	118,15	143,35	118,15	1.351,81	Ja	Ja
+ Middelaldercenter II	0	NY	143,35	118,15	143,35	118,15	1.262,93	Ja	Ja
+ Østerlarsker	0	FMK	224,30	209,22	224,30	209,22	2.180,28	Ja	Ja

Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Løkkegård, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt husdyrhold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af husdyrgødning. Det er kommunens vurdering, at ansøger ved nedfældning af gyllen tager hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet.

På overfladen af den største af de eksisterende gyllebeholdere er der teltoverdækning i step 1, og i step 2a og 2b overdækkes også den mindste gyllebeholder.

På den mindste af de eksisterende gyllebeholdere gælder i step 1, at det lovpligtige flydelag etableres hurtigt efter omrøring og efterfølgende opretholdes. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at naboerne ikke vil være generet af lugt fra gyllebeholderne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne men reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i forskellige områdetyper, for at de definerede genekriterier er overholdt (se

Tabel 8 - Tabel 10 i "Miljøteknisk redegørelse" ovenfor).

Af lugtberegningen kan det ses, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til alle typer beboelser. Det er kommunens vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Løkkegård, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt husdyrhold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af gylle fra ejendommen.

Lugtemissionen fra husdyrbruget afhænger i høj grad af driften. Renholdelse og god staldhygiejne bidrager væsentligt til at begrænse lugtgenerne.

Kommunen vurderer, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for efterfølgende at kræve, at ansøger gennemfører lugtreducerende tiltag, og der er stillet vilkår herom.

VILKÅR

Der stilles vilkår vedr. overholdelse af god staldhygiejne, samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.3 STØJ OG RYSTELSER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støjkluder og driftsperioder

Der vil kunne forekomme støj fra kompressor og vakuumpumpe til malkeanlægget, ved blanding af foder, ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Malkning foregår med malkerobotter, såkaldt AMS. Det sker hele døgnet inde i selve kostalden. AMS-malkningen er ikke støjende og foregår i et roligt tempo uden opsamling af dyr.

Der foretages blanding af foder i mikservogn flere gange dagligt i tiden mellem kl. 6 og 15.

Alle stalde har naturlig ventilation, og der er derfor ingen støj fra ventilationsanlæg.

Der kan forekomme støj fra tørring af korn i høstperioden, hvis kornet på grund af vejrliget høstes med for høj fugtighed til, at det er lagerfast. Det sker max. i 50 timer pr år.

Der kan lejlighedsvis forekomme støj fra pumpning af gylle og fra aflæsning af indkøbt foder.

Når grovfoderet høstes, vil der i en kortere periode være hyppig færdsel til og fra Løkkegård. Der foretages græshøst og indlagring tre-fire gange i perioden maj til september; ca. én dag pr. gang. Majs høstes og indlagres i september/oktober i løbet af to-tre dage.

Tiltag mod støj

Kompressor og vacuumpumpe til malkerobotter er placeret indendørs. Den udendørs mælkekøletank er støjsvag.

Både kostald og ensilagesiloer er placeret ved den fælles privatvej og ikke ved offentlig vej. Der er derfor ganske få forbigående. Nærmeste nabobeboelse ligger ca. 240-250m fra kostald, gyllebeholdere og foderblanding på Løkkegård.

Der vil ved den ønskede udvidelse komme lidt flere transporter til og fra gården. Disse transporter vil for en stor dels vedkommende foregå inden for normal arbejdstid. I travle så- og høstperioder vil der dog foregå kørsel i store dele af døgnet, hvilket sker for at få udført så meget af markarbejdet som muligt, mens vejret er optimalt

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Løkkegård overholder miljøstyrelsens vejledende faste støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Bornholms Regionskommune vurderer, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbigående, heller ikke som følge af den ansøgte udvidelse. Ved placering af de tekniske installationer til malkning inden døre, er der taget højde for en væsentlig støjkilde ved produktionen, og der forekommer ikke støj fra ventilation, idet der er naturlig ventilation i staldene. Der er ikke foretaget støjberegninger, men på baggrund af afstanden til de nærmeste nabobeboelser vurderes der ikke at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra Løkkegård går via en sidevej til Brommevej, der fungerer som fælles privatvej for Holsegård, Løkkegård, Brommevej 33 og Brommevej 33A. Holsegård og Løkkegård er begge ejet af ansøger. De to naboejendomme Brommevej 33 og 33A ligger efter Løkkegård på den fælles privatvej og vil derfor ikke i nævneværdig grad blive berørt af transport til og fra Løkkegård. Den øgede transport vurderes derfor ikke at ville give uacceptable støjgener ud over det, der må accepteres som nabo til en landbrugsbedrift.

VILKÅR

Der stilles vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støvgener kan forekomme ved færdsel på grusveje, håndtering af halm og markarbejde om foråret, når jorden er tør.

På Løkkegård er de interne støvgener minimale. Foderet blandes i mikservogn og har en fugtighed, som gør, at det er støvfrit. Halm til strøelse kan støve, mens der strøs, men kun i en kort periode og kun i staldene. Giver det problemer for mandskabet, benyttes støvværn.

Der vurderes ikke at ville forekomme støvgener for naboer eller forbipasserende ved levering af kraftfoder eller korn. Eventuelle støvgener kan opstå, hvis vejret er meget tørt, og grovfoderet i forbindelse med høsten skal transporteres ad den fælles privatvej. Det er dog et meget begrænset problem, som ikke vurderes at berøre naboer eller forbipasserende nævneværdigt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at omboende og forbipasserende ikke vil udsættes for væsentlige gener. Det vurderes således generelt, at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokale gener. Samlet vurderer kommunen, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen.

Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet et generelt vilkår om støvgener.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er udendørs lys ved tankrummet på Løkkegård, som er sensorstyret. Det skal sikre lys til mælkebilen, hvis den kommer efter mørkets frembrud. Derudover er der projektører ved portene, som også er sensorstyret.

Lys i staldene er styret af dagslyset med LUX-føler. Lys i stalden morgen og aften vil kunne ses fra Brommevej om vinteren.

I etape 1 og 2a sker udvidelsen i eksisterende bygninger, og det vil ikke medføre ændringer af lysmængden eller tidsrummet, hvor der er lys fra staldene.

I etape 2b laves en tilbygning til kostalden, og der vil derfor være lidt mere lys fra staldanlægget.

Læsning og blanding af foder foregår ved ensilagepladsen med arbejdslys på traktorer, læssemaskine og foderblander.

Løkkegård ligger tilbagetrukket på en blind sidevej til Brommevej.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene og uden for bygningerne på Løkkegård ikke vil medføre væsentlige gener for omkringboende eller forbipasserende, idet udendørs lys kun er tændt ved behov, og idet bygningerne er beliggende 200 m eller mere fra offentlig vej og nærmeste nabo (ud over Holsegård). Indsigten til bygningerne fra Brommevej skærmes endvidere delvist af mellemliggende skov/træer, og ensilagepladsen skjules af de foranliggende bygninger. Belysningen vurderes derfor heller ikke at være i strid med de landskabelige hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På en kvægejendom kan især mus og rotter i vinterhalvåret, og fluer i sommerhalvåret, give problemer.

På Løkkegård opleves fluer ikke som et problem ved den nuværende drift og forventes heller ikke at blive det efter udvidelserne. Der sprøjtes mod fluer efter behov med godkendte midler. Desuden vandes dybstrøelse- og gødningsmåtter efter behov med godkendt middel mod fluelarver.

Problemer med både fluer og gnavere forebygges ved at opretholde en høj grad af renlighed og orden. Der ligger ikke foderrester i staldene eller står opmagasineret diverse materialer langs fodmurene. Affald, gødning, foder- og mælkerester fjernes, så det ikke bliver fødegrundlag for skadedyr.

Renlighed og orden suppleres med skadedyrsbekæmpelse, som varetages af Bornholms Regionskommune i form af rottekasser efter behov. Desuden holdes hund, som varskoer om og bekæmper rotter og mus.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes fluer og andre skadedyr vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i miljøgodkendelsen, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet generelle vilkår vedr. skadedyr.

7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Transport til og fra Løkkegård sker via en privat fællesvej fra Brommevej. Vejen bruges også som adgangsvej for Holsegård, Brommevej 29, som ejes af ansøger, og ejendommene Brommevej 33 og 33A.

Afhentning af mælk med kølebil fra mejeriet og fodertransport holdes adskilt. Mælkebilen afhenter mælken ved mælketanken i den vestlige ende af kostalden. Indkøbt foder køres ind ad østlig port i foderladen, som ligger imellem kostald og kviestald.

Daka afhenter døde dyr ved kørselsvejen umiddelbart nordøst for gylletanken.

Antallet af transporter i nudrift og efter udvidelse (etape 2b) er der redegjort for i Tabel 12. I etape 2a (kvieopdræt) vil der være transporter svarende til nudrift eller formodentlig færre, hvorfor denne etape ikke er vist i tabellen.

Tabel 12. Forventede tunge transporter til og fra Løkkegård før og efter udvidelsen (transporter/år).

Type transport	Antal transporter pr. år		
	Nudrift	Efter udvidelse (etape 1 og 2b)	Ændring ift. nudrift
Afhentning af mælk til mejeri	183	183	0
Dyr fra ejendommen (tyrekalve)	12	12	0
Dyr til slagteri	12	12	0
Døde dyr til Daka	35	40	+5
Foder til ejendommen	24	36	+12
Diesel og gødning til ejendommen	10	10	0
Husdyrgødning til Biokraft A/S	104	104	0
Husdyrgødning til udbringningsarealer	175	235	+60
Halm til ejendommen	30	50	+20
Total	939	1174	+235

Antallet af transporter er bedste skøn.

Den beskrevne transport vil hovedsagelig finde sted inden for dagtimerne. Som udgangspunkt er det ikke noget, som landmanden har indflydelse på, men det bestemmes af mejeri, slagteri m.v. Gylletransporter kan i sæsonen også ske i morgen- og aftentimerne med den fordel, at udbringningsperioden bliver kortere.

Gylletransport til udbringningsarealer sker som udgangspunkt ikke gennem tæt beboede områder (Østerlars og Årsballe), mens transport af dybstrøelse kan ske gennem tæt beboede områder.

Færdsel til Bornholms Bioenergi planlægges og udføres af Bornholms Bioenergi. I nudrift er praksis, at Bornholms Bioenergi kommer med en lastbil to gange om ugen og på samme tur leverer returgylle til Løkkegård og henter et nyt læs rågylle til biokraftanlægget. Aftalen med Bornholms Bioenergi kan variere fra år til år, men ansøger forventer, at praksis med to kørsler til/fra biokraftanlægget fortsætter også i etape 2.

Fordelingen mellem hvor meget rågylle og hvor meget returgylle, der udbringes, aftales, når der laves gødningsplan.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Adgangsforholdene til og fra Løkkegård er den fælles privatvej fra Brommevej. Indkørslen til Løkkegård fra den fælles privatvej ligger fra ca. 250 m fra Brommevej.

Tabel 12 viser skønnede transporter til og fra ejendommen. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende, når det ikke er angivet som et vilkår. I forbindelse med udvidelsen i etape 1 og etape 2b stiger antallet af transporter med ca. 28 % som følge af et større behov for især transport af husdyrgødning fra ejendommen.

Det vurderes, at de nærmeste naboer på Brommevej 33 og Brommevej 33A vil registrere det øgede antal transporter, når de færdes på den fælles privatvej, men da de begge ligger efter Løkkegård på den fælles privatvej, vurderes de ikke i væsentlig grad at blive berørt af det øgede antal transporter til og fra Løkkegård. Der er ikke bymæssig eller anden tæt bebyggelse i nærheden af ejendommen.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at omfanget af transporter til og fra ejendommen efter udvidelsen ikke vil påvirke omkringboende i væsentlig grad og ud over det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport

7.8 RESTVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mængden af restvand fra vask af malkeanlæg og mælketank forventes ikke at stige med udvidelsen af besætningen. Restvand fra drikkevandsspild, og vask af malkeanlæg og mælketank, er indregnet i standardtal for gyllemængden fra løsdriftstalde

Mængden af restvand, som ikke er indeholdt i ovennævnte standardtal, er opgjort i Tabel 13.

Tabel 13. Skønnede mængder af restvand fra husdyrproduktionen på Løkkegård

Restvand (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2b
Vask af staldfoderblander/læssemaskine/traktor og plov	2	2	2
Ensilagesaft og vand fra ensilageplads	1400	1400	1400
I alt			

Der vaskes ikke malkeanlæg i step 2a, som kun indeholder kvieopdræt.

Bortledning af restvand

Vandspild og vaskevand fra vask af stalde, malkeanlæg (malkerobotter) og mælketank ledes til gyllebeholder. Overfladevand og evt. ensilagesaft fra ensilagesiloer afledes på én af tre følgende måder:

- Til gyllebeholder, enten direkte eller via opsamlingsbeholder
- Til opsamlingsbeholder, hvorfra det udsprinkles eller køres ud
- En kombination af de to øverste muligheder, hvor ensilagesaft og regnvand ledes til gyllebeholder, når det ikke er muligt at udsprinkle eller køre ud.

Spildevand fra toilet og bad ved "gammelt" staldkontor i tværbygning mellem kviestald og ladebygning ledes til septiktank, som er placeret i kanten af gårdspladsen. Septiktanken tømmes regelmæssigt efter behov.

Der er tagrender på alle staldbygninger på Løkkegård. Tagvand ledes via rørledning mod syd og sydvest. Se kort med afløb Bilag 2.

Der bliver ikke vasket maskiner eller sprøjte på Løkkegård, da hovedparten af markarbejde er udliciteret til maskinstation og nabo. Vask af foderblander og læssemaskine foregår kun sjældent. Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for tilledning af olie- eller pesticidrester.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af de beskrevne mængder restvand inkl. regnvand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af restvand/spildevand.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Følgende typer generelt affald med tilhørende ISAG-koder (Informationssystem for Affald og Genanvendelse) forekommer på Løkkegård:

- 19.00 Forbrændingsegnet
- 50.00 Papir og pap
- 51.00 Glas
- 52.00 Plast

Af farligt affald med EAK-koder (Europæiske Affaldskatalog) forekommer:

- 02.01.10 Metal
- 02.01.02 Animalske vævsdele
- 02.01.09 Landbrugskemikalieaffald

Fast affald

Der er indgået aftale med vognmandsfirmaet Lennart Ipsen om placering af affaldscontainer til ikke-farligt og brandbart affald. Den tømmes ca. 8 gange årligt i nudrift og ansøgt drift.

Jern- og metalaffald leveres til Bornholms Produkthandel i Rønne. Jern- og metalaffald vil især forekomme ved renovering og reparation af maskiner og staldinventar. Skønnet mængde udgør ca. 1.000 kg årligt. Der kan være stor variation afhængig af bl.a. byggeaktivitet.

I forbindelse med bygge- eller nedrivningsaktivitet vil der forekomme affald i form af klinker, eternitplader, isoleringsmateriale, malede murbrokker, imprægneret træ og blød PVC, som sorteres og leveres på BOFAs affaldsbehandlingscenter i Rønne.

Olie og kemikalieaffald

Mængden af olie- og kemikalieaffald er begrænset og vil næppe øges betydeligt i forbindelse med udvidelserne.

Hvis der forefindes olieaffald, opbevares det i maskinladen, som ligger øst for staldanlægget. I maskinladen står mindre mængder smøreolie til maskinerne, og dieseltanken er også placeret her. Maskinladen har fast bund uden afløb. Men som hovedregel tager mekanikere hånd om spildolien m.v., når maskinerne efterses på værksted.

Der opbevares ikke pesticider eller rester heraf på Løkkegård, fordi markarbejdet inkl. sprøjtning foretages af nabo.

Medicin

Mængderne af medicinaffald er små, svarende til mindre end 1 kg på årsplan. Medicinrester opbevares i staldkontoret og tages retur af dyrlæge (Dyrlægegården i Rønne) eller afleveres på apotek.

Indtil aflevering opbevares kanyler i lukket beholder. Brugte sprøjter og tom emballage opbevares og afleveres som ikke-farligt affald, eller som etiketten/dyrlæge foreskriver.

Animalsk affald

Døde dyr placeres ved privat kørselsvej øst for overdækket gylletank. Afstanden er ca. 330 m til nabo mod nordøst. De døde dyr ligger afskærmet fra offentlig vej. Der er kørefast bund, og dyrene ligger på gamle spalter, så der kan komme luftcirkulation under kadaverne. De døde dyr afhentes af Daka SecAnim A/S med daglig afhentning på hverdage.

Det vurderes, at der sker en mindre stigning i antallet af døde dyr i etape 1 og 2b, mens der er tale om et reduceret antal døde dyr i etape 2a.

Table 14. Skønnet antal døde dyr i nudrift og efter udvidelserne i etape 1 og 2a/2b.

Døde dyr/år	Nudrift	Etape 1	Etape 2b/2a
Køer	10	13	13/0
Tyrekalve og kvieopdræt	25	33	33/15

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Løkkegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet generelle vilkår vedr. affald.

Tabel 15. Beregnet ammoniakdeposition på kategori 1-, 2- og 3-natur samt anden natur omkring Løkkegård i etape 1, 2a og 2b. Fra Miljøstyrelsens genberegning af ansøgningskema 111183 (etape 1), 111277 (etape 2a), 111103 (etape 2b - alternativ A) og 111796 (etape 2b – alternativ B) (genberegninger foretaget af Miljøstyrelsen for at korrigere for ammoniakberegningsfejl) samt ansøgningskemaerne 111423, 111424, 111425 og 111797 for 8-årsdrift.

Naturtyper	Målepunkt	Etape 1		Etape 2a		Etape 2b – alternativ A		Etape 2b – alternativ B	
		Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition nudrift/8-årsdrift (kg NH ₃ -N/år)	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition nudrift/8-årsdrift (kg NH ₃ -N/år)	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition nudrift/8-årsdrift (kg NH ₃ -N/år)	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition nudrift/8-årsdrift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Natura 2000 I Grænse for Natura 2000-område nr. 186 (Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Natura 2000 II	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Natura 2000 III	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev 'Kokkeløkken'	1,0	0,4 / 0,1	0,9	0,1 / 0,0	0,9	0,1 / -0,1	0,9	0,1 / 0,0
Kategori 3-natur	Overdrev øst	3,3	1,9 / 0,9	3,3	1,5 / 1,0	2,2	0,4 / -0,2	2,2	0,5 / 0,0
	Overdrev øst II	3,1	1,5 / 0,4	2,5	0,5 / 0,0	2,4	0,5 / -0,3	2,4 / 2,3	0,5 / -0,1
	Overdrev øst III	3,1	1,4 / 0,0	2,0	-0,1 / -0,9	2,6	0,6 / -0,5	2,7 / 2,5	0,6 / -0,1
	Overdrev vest II	1,0	0,3 / 0,0	0,8	-0,1 / -0,2	1,0	0,1 / 0,0	1,0	0,1
	Mose syd	1,4	0,4 / -0,1	1,1	-0,2 / -0,3	1,4	0,1 / -0,1	1,5 / 1,4	0,2 / 0,1
	Potentiel ammoniakfølsom skov nord	1,4	0,6 / 0,1	1,1	0,1 / 0,0	1,1	0,2 / -0,1	1,2 / 1,1	0,2 / 0,0
	Potentiel ammoniakfølsom skov øst	1,3	0,4 / 0,0	1,0	-0,2 / -0,3	1,3	0,1 / -0,1	1,4 / 1,3	0,2 / 0,1
Potentiel ammoniakfølsom skov nordvest	0,2	0,1 / 0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	
Anden natur	Sø 1 (sydvest, nord for Holsegård)	0,7	0,2 / 0,0	0,5	-0,1 / -0,2	0,7	0,1 / 0,0	0,7	0,1 / 0,0
	Sø 2 (vest)	0,3	0,1 / 0,0	0,3	0,0 / -0,1	0,3	0,0	0,3	0,0
	Sø 3 (øst)	1,6	0,7 / 0,3	1,0	-0,1 / -0,4	1,3	0,3 / -0,2	1,3	0,3 / -0,1
	Sø 4 (nordøst)	0,7	0,3 / 0,1	0,6	0,0	0,6	0,1 / -0,1	0,6	0,1 / 0,0
	Sø 5 (nord)	0,3	0,1 / 0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0

Sø 6 (nordvest)	0,4	0,1 / 0,0	0,3	0,0 / -0,1	0,3	0,0	0,4 / 0,3	0,0
Sø 7 (syd)	1,3	0,6 / 0,1	0,8	-0,1 / -0,3	1,1	0,1 / -0,1	1,1	0,2 / 0,0
Sø 8 (vest, ved Bommevej)	0,3	0,1 / 0,0	0,2	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0

Ammoniakdeposition fra udbringningsarealerne

Ammoniak fra udbringning af husdyrgødning begrænses ved at følge de generelle regler for udbringning; nedfældning af gylle på sort jord og græs, og nedbringning af fast gødning og dybstrøelse inden for 6 timer. Fast gødning opbevares maks. en uge i midlertidigt depot på marken.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. I disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktion kan give anledning til udslip af ammoniak og kan derfor påvirke især næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v.

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder:

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Løkkegård

Beregningerne af ammoniakdeposition, som vist i Tabel 15, viser, at merdepositionen beregnet i forhold til nudrift er større, end merdepositionen beregnet i forhold til 8-årsdrift, eller de to tal er lige store. Der skal regnes med den største merdeposition, og der er derfor merdepositionen beregnet i forhold til nudrift, der beskrives herunder.

Kategori 1-natur:

Nærmeste kategori 1-natur er Natura 2000 område nr.186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne", som ligger ca. 3,7 km syd for Løkkegård. Ammoniakdeposition til området er i alle etaper beregnet til 0,0 kg N, og kravet til total ammoniakdeposition til kategori 1-arealer er overholdt.

Kategori 2-natur:

Nærmeste kategori 2-natur er et overdrev 'Kokkeløkken' beliggende ca. 150 m nord for Løkkegårds staldanlæg. Totaldepositionen fra anlægget til arealet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 1,0 kg N/ha/år i etape 1 og 0,9 kg N/ha/år i etape 2a og 2b. Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N/ha/år, og kravet er dermed overholdt i alle tre etaper.

Kategori 3-natur:

Kategori 3-natur er § 3-beskyttede heder, overdrev og moser samt ammoniakfølsomme skove, hvor kommunen ud fra en konkret vurdering af områdets naturkvalitet og status i f.eks. kommuneplanen kan stille krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur omkring Løkkegård kan ses på Figur 5.

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er to overdrev beliggende øst for Løkkegård, et overdrev beliggende vest for Løkkegård og en mose beliggende sydvest for Løkkegård. Det nærmeste overdrev er beliggende ca. 75 m øst for Løkkegårds staldbygninger.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser (se Tabel 15), at merdepositionen til de to overdrev beliggende øst for Løkkegård i etape 1 er 1,4-1,9 kg N/ha/år, og i etape 2a er merdepositionen til overdrevet øst for Løkkegård 1,5 kg N/ha/år, men ud over disse er merdepositionen til alle beskyttede kategori 3-naturområder i alle etaper mindre end 1 kg N/ha/år. Bidrag på under 1 kg N/ha/år i merdeposition vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten.

Tre skovområder omkring Løkkegård er udpeget som potentielt ammoniakfølsom skov, se Figur 5.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser (se Tabel 15), at merdepositionen til alle tre potentielt ammoniakfølsomme skove i alle etaper er mindre end 1 kg N/ha/år.

For de kategori 3-naturområder, hvor merdepositionen overstiger 1,0 kg N/ha/år, kan det ikke udelukkes, at der kan ske en påvirkning, og derfor skal kommunen foretage en nærmere vurdering af, hvorvidt der skal stilles krav om maksimal merdeposition til naturområdet. For beregningspunkterne 'overdrev øst', 'overdrev øst II' og 'overdrev øst III', som er de overdrev, som er beliggende øst for Løkkegård, overstiger merdepositionen i etape 1, og for beregningspunkt 'overdrev øst' også etape 2a, 1 kg N/ha/år. Kommunen skal derfor foretage en nærmere vurdering af disse overdrev.

For de andre overdrev, mosen og de tre potentielt ammoniakfølsomme skove overstiger merdepositionen ikke 1 kg N/ha/år i nogen af etaperne, hvorfor det ansøgte ikke vurderes at medføre en væsentlig påvirkning eller tilstandsændring af lokaliteterne, og kommunen skal derfor ikke foretage en nærmere vurdering af disse.

Vurdering af overdrevene øst for Løkkegård

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan kommunen i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser. Ved kommunes afklaring af, hvorvidt der er tale om særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, skal kommunen anvende følgende kriterier:

1. det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegnings af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
2. om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
3. det pågældende naturområdes naturkvalitet og

4. kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Kommunen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v. jf. punkt 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten ud fra de i bekendtgørelsen fastsatte kriterier.

Kommuneplan:

Overdrevene er udpeget som eksisterende naturområde og eksisterende økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort i Kommuneplan 2020. Udpegningen omfatter alle fredskove, § 3-beskyttede arealer, Natura 2000-områder og en del af de fredede arealer. Hele området med Løkkegård og overdrev er udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort.

Fredning/handleplan eller anden indsats:

Overdrevene er ikke omfattet af fredninger eller handleplaner for naturpleje eller andre planlagte naturindsatser.

Naturkvalitet:

Bornholms Regionskommune besigtigede overdrevene i august 2019. Besigtigelsesdata kan ses her <https://naturereport.miljoportal.dk/856888> og her <https://naturereport.miljoportal.dk/856889>.

På baggrund af besigtigelserne er der beregnet et artsindeks, et strukturindeks og et samlet naturkvalitetsindeks for hvert af de to overdrev. Artsindekset er for begge overdrev beregnet til at være ringe, mens strukturindekset er beregnet til at være godt. Den samlede naturkvalitet er på baggrund heraf beregnet som værende moderat. Den bedste naturkvalitet findes i kanterne af arealet. Overdrevet slås og afgræsses af ansøgere med kvier/goldkøer fra ansøgers produktion.

Arealet har en score på omkring 6 (hvor 20 er bedst) på Miljøstyrelsens Bioscorekort (områder der er værdifulde, fordi de er levesteder eller potentielle levesteder for rødlistede arter). Dette kan dog bl.a. skyldes manglende data for arealet.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder:

Kvælstofdepositionen fra den ansøgte produktion på Løkkegård til overdrev øst er i etape 1 og 2a i ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 3,3 kg N/ha/år.

Baggrundsbelastningen som gennemsnit over de sidste 3 år (2019-2021) for den grid, hvor Løkkegård er beliggende, er beregnet til 11,1 kg N/ha/år⁸.

Overdrevet påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på Løkkegård, hvor der har været kvægproduktion i en årrække.

Nærmeste andet landbrug med erhvervs-mæssigt dyrehold er Holsegård, Brommevej 29, som også ejes af ansøger. Der er et mindre hold af kødkvæg på ejendommen, svarende til ca. 10 dyreenheder. Ejendommen er beliggende ca. 375 m fra overdrev øst og ca. 350 m fra overdrev øst III og vurderes på grund af afstanden og ejendommens produktionen ikke at have nogen betydende påvirkning på overdrevet.

Når baggrundsbelastningen lægges sammen med depositionen fra den ansøgte produktion på Løkkegård, fås totaldepositionen for området. Det er på denne måde beregnet, at overdrevet vil modtage en totaldeposition på 14,4 kg N/ha/år i kanten af overdrevet tættest på Løkkegård.

---

⁸ Data er tilgængelige i Danmarks Arealinformation på Danmarks Miljøportal under temaet 'Luft'.

Ansøger har oplyst, at overdrevet er blevet gødet gennem en lang årrække ind til den 1. juli 2022, hvor der trådte et forbud mod gødskning på § 3-arealer i kraft. Arealet har stået som vedvarende græs i bedriftens markplan/gødningsplan og er blevet tildelt gødning i henhold til normen for vedvarende græs (130 kg N/år eller hvad normen har været på pågældende tidspunkt).

Samlet vurdering

Udvidelsen på Løkkegård medfører en merpåvirkning af overdrevene. For de danske naturtyper har DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi - vurderet, hvilke tålegrænser, der kan anvendes⁹. For overdrev er der fastsat tålegrænser på 10-25 kg N/ha/år, dog for sure overdrev 10-15 kg N/ha/år. Tålegrænsen er angivet som et interval, som er udtryk for variation i følsomheden inden for naturtypen.

Overdrevet vurderes at have karakter af et surt overdrev. Overdrevet påvirkes med en samlet deposition på op til 14,4 N/ha/år. Påvirkningen ligger således i den øvre ende af tålegrænseintervallet på 10-15 kg N/ha/år for sure overdrev. Overdrevet har en moderat naturværdi og er ud over kommuneplanen ikke omfattet af særlige udpegninger eller indsatser. Idet overdrevet gennem mange år har modtaget gødning, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den tilførte gødning til arealet er den væsentligste kilde til kvælstof på arealet, og at merdepositionen fra Løkkegård i denne sammenhæng er af mindre betydning og ikke i sig selv vil kunne medføre en væsentlig tilstandsændring.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen på Løkkegård ikke vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser eller medføre en tilstandsændring på arealet, og at der dermed ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor kommunen skal fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til otte beskyttede søer, som er beliggende i nærheden af Løkkegård. Til ingen af søerne beregnes en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år. Bidrag på under 1 kg N/ha/år i merdeposition vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak omfatter ikke bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Men i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan kommunen ikke godkende en påvirkning, som vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyperne.

Idet merdepositionen til søerne er mindre end 1 kg N/ha/år, vurderes godkendelse af den ansøgte produktion ikke at medføre nogen væsentlig påvirkning af de beskyttede søer.

Der er ikke registreret andre beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 i området omkring Løkkegård, som ville kunne blive påvirket af den ansøgte produktion.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 7 i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "Kategori 1-natur" ovenfor, er nærmeste Natura 2000-område nr. 186 (Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne), som er beliggende 3,7 km fra Løkkegård. Natura 2000-området påvirkes med en beregnet totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år fra produktionen på Løkkegård. Der sker således ingen påvirkning af dette område.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke Natura 2000-områder og de arter og naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for områderne.

---

⁹ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav - bilag IV-arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 11, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller sol-åbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. alle arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben. Særligt padder, markfirben og flagermus vurderes potentielt at kunne have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted i nærheden af anlægget.

Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra Danmarks Miljøportals Naturdata kendskab til, at flere af søerne i området omkring Løkkegård er levesteder for paddearter på habitatdirektivets Bilag IV. I en sø beliggende ca. 400 m vest for Løkkegård ud mod Brommevej, har Miljøstyrelsen i 2013 registreret Bilag IV-arterne stor vandsalamander, løvfrø og springfrø, og i flere søer omkring Løkkegård er der ifølge Bornholms Regionskommunes oplysninger registreret løvfrø. Tættest på Løkkegård er løvfrø registreret i søen beliggende ca. 120 m sydvest for den nærmeste bygning på Løkkegård (nord for Holsegård).

Inden for 300 m fra produktionsanlægget på Løkkegård ligger syv små søer. Herudover ligger søen ved Brommevej ca. 400 m fra Løkkegård. For de otte søer er der beregnet ammoniakdeposition (se Tabel 15). Merdepositionen overstiger for ingen af søerne 1 kg N/ha/år. Bidrag på under 1 kg N/ha/år i merdeposition vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten. Bornholms Regionskommune vurderer dermed, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af søerne som følge af udvidelsen.

Omkring Løkkegård ligger flere overdrev, som potentielt kan være levesteder for markfirben. Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra naturdata på Danmarks Miljøportal og Naturbasen ikke kendskab til, at der er registreret markfirben i området. Der er beregnet ammoniakdeposition til overdrevene (se Tabel 15). For overdrevet nord for (Kokkeløkken) og overdrevet vest for Løkkegård, overstiger merdepositionen ikke 1,0 kg N/ha/år, og der vurderes derfor ikke at ske en væsentlig påvirkning af overdrevene. For overdrevet øst for Løkkegård overstiger merdepositionen 1,0 kg N/ha/år, og Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af området, som det er beskrevet tidligere. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede ammoniakdeposition fra Løkkegård ikke medfører en væsentlig ændring af overdrevets naturtilstand og hermed heller ikke af forholdene for markfirben på arealet.

Flagermus vil kunne forekomme i området, men udvidelsen vurderes ikke at påvirke yngle- eller rasteområder for flagermus såsom træer med hulheder.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at yngle- og rasteområder eller potentielle yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter i området ikke beskadiges eller ødelægges af den ansøgte udvidelse.

Samlet vurdering af påvirkning på natur

Det er på ovenstående baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den planlagte udvidelse på Løkkegård ikke vil påvirke naturindholdet på lokaliteter omkring ejendommen væsentligt eller medføre forringelser i tilstanden for kvælstoffølsomme naturområder.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette kapitel beskrives mulige risici for uheld, der kan føre til forurening af overflade- og grundvand, jord og luft samt skade på mennesker, dyr og planter.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mulige driftsforstyrrelser og uheld:

De mulige risici på Løkkegård centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, ensilage- og møddingssaft, rengøringsmidler, veterinærmedicin og dieselolie.

Der er ikke oplagret bekæmpelsesmidler på Løkkegård. Påfyldning af pesticider i sprøjten foregår hos naboen, der står for sprøjtearbejdet, eller i den behandlede mark.

Gylle: I forbindelse med overpumpning af gylle til gyllebeholder eller ved påfyldning af gyllevogn er der risiko for gylleudslip, hvis pumpen utilsigtet starter eller fortsætter med at pumpe gylle eller ved utætte rørføringer/slanger. Hvis gyllebeholderen bliver påkørt, og der opstår en lækage, er der risiko for gylleudslip. Ligeledes er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt. Under udkørsel af gylle kan gyllevognen blive impliceret i færdselsuheld eller af andre grunde vælte, hvorved der kan opstå lækage.

Fra den største og nyeste gyllebeholder på Løkkegård skråner terrænet mod syd og mod to søer. Der er derfor risiko for, at et eventuelt gylleudslip fra gyllebeholderen kan forurene disse. Risikoen vurderes dog at være begrænset, fordi afstanden er mere end 100 m; ca. 120 m til den ene sø og ca. 140 m til den anden sø. Gyllen vil med stor sandsynlighed blive bremset og fastholdt på markerne mellem gyllebeholderne og søerne. Desuden er der mellem den nærmeste sø og gyllebeholderen et gammelt skel med stengærde og bevoksning, som et eventuelt gylleudslip næppe kan slippe igennem.

Den mindre og ældre gyllebeholder ligger omgivet af staldbygninger mod øst og syd og med ensilagesiloer og skel med stengærde og bevoksning mod vest. Desuden hælder terrænet mod øst ind imod stalden og den gamle møddingsplads, som i dag bruges til ensilage. Et eventuelt gylleudslip fra denne beholder vil for en stor del løbe ind mod stalden og siloer ved stalden.

Ensilagesaft: Fra markstakke med ensilage eller fast gødning er der risiko for forurening af overfladevand med ensilage- eller møddingssaft.

Rengøringsmidler: Der bruges stærke rengørings- og desinfektionsmidler til rengøring af malkeanlæg og mælketank. Rengøringen foregår automatisk, og det er derfor vigtigt at håndtere og tilslutte beholdere med rengørings- og desinfektionsmidler korrekt.

Veterinærmedicin: Hvis den veterinære medicin håndteres lemfældigt, kan der ske udslip til restvand, gylle eller direkte til grund- eller overfladevand.

Dieselolie: Der kan opstå lækage på dieselolietank og/eller punktforurening, hvor påfyldning af tank eller maskiner finder sted.

Minimering af risiko for uheld

Gylle: Når gyllen pumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen, og alle medhjælpere i stalden ved, hvor afbryder til pumpen er placeret. Der er ikke en fastmonteret gyllepumpe på gyllebeholderne, og derfor er der ingen risiko for, at pumpen starter utilsigtet. Det er også vigtigt at undgå overløb fra gyllebeholderne, men da beholderne ligger, så de passerer flere gange dagligt, er der et godt opsyn. Gyllebeholderne er omgivet af interne transportveje, men kørehastigheden afpasses efter forholdene, og der vises agtpågivenhed ved kørsel på ejendommen.

Gylleudkørsel udføres af maskinstation, som udviser agtpågivenhed i trafikken og sørger for, at reflekser og lygter fungerer og er renholdte, så gyllevognen er synlig også efter mørkets frembrud.

Ensilagesaft: Ensilageplads (plansiloer) er etableret med fast bund og fald mod afløb, der leder til gyllebeholder. Ensilage med mindre end 30 % tørstof opbevares altid på ensilageplads, så saftafløb opsamles i gyllebeholder.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte rengørings- og desinfektionsmidler, og anlæg inkl. vask kontrolleres ved egenkontrol eller firma. Mæketank efterses mindst en gang årligt af autoriseret kølefirma. Rengørings- og desinfektionsmidler oplagres på fast bund. Dosering og tilslutning til malkeanlæg og mæketank kontrolleres jævnligt samt i forbindelse med eftersyn.

Veterinærmedicin: Uheld med spild af veterinærmedicin forebygges ved altid at opbevare medicinbeholdere på kontoret i kostalden - også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner og brugsanvisningen på pakningen.

Dieselolie: Dieseltanken står på fast og uigennemtrængeligt gulv uden afløb i maskinhuset.

Minimering af gener og forurening ved uheld

Generelt gælder, at ved akut forurening med gylle, spildevand eller olie kontaktes alarmcentralen.

Gylle: Ved lækage eller overløb fra en gylletank, eller hvis der opstår lækage på gyllevognen på landevejen eller i marken, er det vigtigt hurtigt at etablere en barriere, så gyllen ikke løber mod søer eller vandløb. Dette gøres ved at dæmme op med f.eks. bigballe af halm eller med jord. For at undgå, at gylle fra den største gyllebeholder på Løkkegård løber mod søen ved Holsegård, opdæmmes syd for gyllebeholderen ved at spærre åbningen i stengærdet ved den fælles privatvej. Ved lækage eller overløb fra den mindre gyllebeholder på Løkkegård skal tre afløb dækkes af/spærres, f.eks. med vandfast plade og halmballe ovenpå, så gyllen ikke løber i afløbene.

Ved udslip eller overløb, hvor der er en sandsynlighed for, at gyllen kan løbe til sø eller vandløb, kontaktes alarmcentralen på tlf. 112. Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Bornholms Regionskommune, og yderligere tiltag aftales.

Sker der tilsivning af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag. Overskumning fra gyllevogn på landevej kan være årsag til lugtgener. Det undgås ved at tilsætte en kop rapsolie før fyldning.

Rengøringsmidler: Hvis der forekommer spild af rengørings- og desinfektionsmidler opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus eller skylles ud med vaskevandet til gylletanken. Hvis der forekommer fejl dosering, kontaktes det firma, som står for eftersyn, for at få fejlen rettet, og mejeriet underrettes.

Dieselolie: I tilfælde af oliespild fra dieseltank, olietank eller maskiner opsuges det spildte straks med sugende materiale som f.eks. savsmuld eller kattegrus, der opsamles og afleveres på modtagestation.

Strømafbrydelse: Der findes en nødgenerator i maskinladen til brug i tilfælde af strømsvigt.

Beredskabsplan: Ansøger har medsendt en beredskabsplan for Løkkegård i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse. Beredskabsplanen beskriver procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld. Vedlagte beredskabskort for Løkkegård kan ses i Bilag 3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Løkkegård er fokus på mulige risici for kritiske situationer og uheld. De beskrevne forholdsregler er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på bedriften skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder.
- Handlungsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Kort hvor placering af udstyr til håndtering af forureningsulykker er vist.

Ansøger har medsendt en beredskabsplan for Løkkegård i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse. Bornholms Regionskommunes vurderer, at beredskabsplanen lever op til ovenstående.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. uheld og risici.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes, hvordan ansøger agter at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Den daglige ledelse og management varetages af Jeppe S. Rasmussen.

På Løkkegård anvendes bedst tilgængelige managementsystemer:

- Fodringplanlægning udføres via DLBR's planlægningsprogrammer og kvægbrugskonsulent
- Der foreligger sundhedsaftale med Dyrlæggegården med systematisk opfølgning
- Gødningsplan udarbejdes via DLBR's planlægningsprogrammer og planteavlskonsulent

Desuden udviser ejer og ansatte stor systematik og præcision med hensyn til håndtering af produktionen. Ejer holder sig ajourført fagligt gennem fagblade, internet og ved at erfaringsudveksle med kollegaer. Denne viden videreformidles til de ansatte.

Egenkontrol

Løkkegård v/ Jeppe S. Rasmussen følger som mælkeleverende besætning "Egenkontrol og kvalitetsprogrammet for gården" under Mejeriforeningen. I den forbindelse bliver rutiner ift. egenkontrol og dokumentation gennemgået bl.a. ved kontrolbesøg på ejendommen. Derudover skal Løkkegård gennemføre egenkontrol iht. "Branchekode for foderhygiejne". Følgende udføres:

- Daglige rutinetjek og eftersyn af produktionsapparatet
- Gyllepumpning overvåges
- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholdere
- Der udføres sundhedskontrol af besætningen hver uge
- Ydelseskontrol udføres hver måned
- Malkeanlæg (AMS) og køletank tjekkes årligt
- Ensilageprøver til foderanalyse udtages årligt
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent
- Forbrug af vand, energi og råvarer opgøres årligt
- Der gennemføres 10 års kontrol på alle gyllebeholdere
- De lovpligtige gødningsplaner og gødningsregnskaber udarbejdes

Dokumentation

Følgende dokumentation foreligger på ejendommen:

- Tal for mælkekvantiteten fra mejeriet
- Resultater af grovfoderanalyser
- Foderplaner og/eller endagsfoderkontroller
- Gødningsplaner og gødningsregnskaber
- Logbog for flydelag i gyllebeholdere
- 10 års beholderkontrol
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse

Derudover kan nedenstående skaffes i løbet af få dage:

- Fakturaer på køb og salg af foder
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri
- Registrerede temperaturer på mælk i mælketank

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management (se endvidere kapitel 11 **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**). Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol og dokumentation samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen for egenkontrollen skal have en sådan form, at den tydeligt viser, at vilkår stillet i miljøgodkendelsen er overholdt. Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år. Ved tilsyn og kontrol skal Bornholms Regionskommune have adgang til den nævnte dokumentation.

Ved tilsyn skal følgende dokumentation for overholdelse af miljøgodkendelsens *specifikke* vilkår kunne fremvises til tilsynsmyndigheden:

- Tal for besætningsstørrelse.
- Logbog, hvoraf det fremgår, hvornår hvilke dyr er udegående.
- Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer.
- Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberen i kostalden er i drift og vedligeholdes.
- Logbog for gyllebeholderene, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation.

VILKÅR

Der stilles på baggrund af ovenstående vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte, samt vilkår vedrørende tilsyn og egenkontrol med centrale vilkår.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette kapitel drages samlende konklusioner for BAT helhedsindsatsen med beskrivelse af afvejninger og, hvor den overvejende indsats er lagt, samt ud fra hvilke argumenter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte beskyttelsesniveau. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (teknologiblade). Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, udledninger m.v.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget kan omfatte tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring samt opbevaring og håndtering af husdyrgødning. Hvad angår ammoniakfordampning og nitratudvaskning forårsaget af anvendelse af husdyrgødning i marken, vurderer Miljøstyrelsen, at gældende lovregulering vedrørende håndtering og udbringning af husdyrgødning er BAT, og vilkår om yderligere virkemidler begrundet i BAT er derfor ikke påkrævet.

De teknikker og teknologier, som er beskrevet i teknologibladerne, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår) for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og udskilt fosfor pr. dyreenhed, som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for de mest almindelige husdyrtyper i Danmark – kvæg, svin og fjerkræ. Emissionsgrænseværdierne gælder for forskellige staldsystemer, dels for nye/renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

Miljøstyrelsen har dog vurderet, at der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til at fastlægge emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra malkekvægsbesætninger.

For store fjerkræ- og svinebrug, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12, gælder desuden, at de skal orientere sig i BREF-dokumentet (BAT-Reference-dokument) for intensiv fjerkræ- og svineproduktion for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. BREF-dokumenter udsendes af EuropaKommissionen og angiver eksempler på, hvad der må betragtes som BAT inden for de industrielle aktiviteter, som er omfattet af IE-direktivet. Selvom BREF-dokumentet formelt set ikke omfatter kvægbrug, finder Miljøstyrelsen, at dette dokument i et vist omfang også kan tjene til inspiration i forbindelse med behandling af ansøgninger om godkendelse af husdyrbrug med malkekvæg.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Løkkegård: Staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, fodring, vand- og energibesparende foranstaltninger samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning og -teknologi

Oplysninger om staldindretning fremgår af afsnit 5.2.

Den eksisterende kostald er indrettet som sengestald med præfabrikeret drænet og skrabet gulv, hvilket er en af de gulvtyper til kvægstalde, som har den laveste ammoniakemission.

Der indrettes i den eksisterende kostald en mindre dybstrøelsesafdeling for køer, som har behov for aflastning eller er syge.

Også goldkøer og kælvende køer og kvier opstaldes på dybstrøelse. De tunge højdrægtige køer tilbringer den sidste tid før kælvning på dybstrøelse. Kælvningen foregår ligeledes på dybstrøelse. Det sker for at tilgode de køernes basale behov for at fjerne sig fra flokken omkring kælvning og finde et blødt eftergivende underlag at kælle på. Skulle køerne kælle på et gulvsystem med skraber, ville både ko og kalv risikere at blive trukket med skraberne, som kører automatisk. Det ville have store omkostninger for dyrevelfærden og kunne få fatale følger.

Det bedste staldsystem for køer, der kræver aflastning efter kælvning eller sygdom, er ligeledes dybstrøelse, hvor koen kan få et blødt leje med god støtte og bedre udenomsplads end i en sengestald. Ammoniakfordampningen er moderat fra en dybstrøelsesmåtte, som bliver holdt tør med ny strøelse.

Dybstrøelsesarealer til goldkøer og kælvende køer og kvier indrettes i etape 1 i den eksisterende halmlade og i etape 2b i den nye tilbygning til kostalden.

I hver etape er der et antal køer og kvier, som er udegående minimum 4 eller 5 måneder om året. Dette reducerer ammoniakfordampningen fra stald og lager.

Den eksisterende kviestald er indrettet med sengebåse og spaltegulv. Der er ikke etableret skraber på spaltegulvet til kvierne. Kviefodringen er ikke så koncentreret som fodringen af de malkende køer. Gødningen fra kvierne er derfor fastere i konsistensen og ikke så ammoniakholdig. Derfor er ammoniakfordampningen forholdsvis lille, og møget er omvendt så fast, at det kan være besværligt at skrabe det ned mellem spalterne. Skraber på spalter regnes endvidere ikke længere som ammoniakreducerende virkemiddel. Ansøger har fravalgt at etablere svovlsyrebehandling af gylle i stalden, da det vurderes, at etablerings- og driftsomkostningerne er for høje, og at teknologien derfor er uproportional, samtidig med at BAT-emissionskravet (se senere i dette kapitel) kan opfyldes uden anvendelse af denne teknologi.

Der sker ingen ændringer af kviestalden i etape 1, 2a og 2b alternativ B, dog etableres et hjørne med dybstrøelse til de mindre kvier. De små kvier har i forhold til dyrevelfærd bedst af fortsat at være på dybstrøelse.

I etape 2b alternativ B ændres en del af gulvet i kviestalden til fast drænet gulv med skraber og ajlefløb, som er en af de gulvtyper til kvæg med den laveste ammoniakfordampning. Ændringen sker ved udlægning af plader/måtter oven på det eksisterende gulv, så der ikke sker opbrydning af det eksisterende gulv.

De mindste kalve (0-6 mdr.) opstaldes i enkelt- og fællesbokse med dybstrøelse. Kalve har brug for et varmt og velstrøet leje og opstaldning under forhold, som forhindrer træk og fugtige forhold. Opstaldningen skal sikre, at kalvene holder kropstemperaturen. Småkalvene producerer ikke selv meget kropsvarme og er derfor afhængige af et varmt strøet leje. Disse betingelser opfylder kalvehytter og enkelt- og fællesbokse med dybstrøelsesmåtte. En dybstrøelsesmåtte udvikler varme, efterhånden som der sker en kompostering, og er derfor ideel til at opfylde små kalves behov. Der er desuden kun moderat ammoniakfordampning fra en dybstrøelsesmåtte, som holdes tør med ny strøelse hver dag.

Der er pt. ikke andre reelle alternativer til opstaldning af småkalve, som har en dokumenteret mindre ammoniakfordampning. Sengebåse med skraber i gangarealet eller sengebåse med spalter og forsøringsanlæg er ikke velegnede til småkalve, da de ikke opfylder kalvenes elementære behov for et varmt, tørt og strøet leje.

Ansøger har valgt i ansøgt drift etape 1 og 2b at anvende reduceret tildeling af råprotein til malkekøerne til reduktion af udledningen af ammoniak. Dette er beskrevet yderligere under punktet 'Fodring' herunder.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi. Vedr. opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget skal staldteknologi vurderes i sammenhæng med gødningsopbevaring og fodring, som også påvirker ammoniakemissionen. Se herunder.

Gødningsopbevaring

Gødningsopbevaring er beskrevet i afsnit 5.3.

Husdyrgødning på ejendommen er i form af gylle og dybstrøelse/fast gødning. Gylle opbevares i to gyllebeholdere på Løkkegård. Den største af gyllebeholderne på Løkkegård er forsynet med fast overdækning. Den mindre gyllebeholder vil i ansøgt drift etape 2a og 2b også blive overdækket. Herved er den samlede opbevaringskapacitet for produktionen overdækket. Ind til gyllebeholderen overdækkes, opretholdes et flydelag.

Dybstrøelse opbevares i markstakke (etape 1) eller køres direkte ud og pløjes ned (i etape 2a og 2b køres 100 % direkte ud). Fast gødning fra de små kalve bruges som flydelag i beholdere uden overdækning i etape 1. I etape 2a og 2b vil fast gødning fra de små kalve blive opbevaret på møddingsplads på naboejendommen Holsegård, som også ejes af ansøger eller alternativt blive kørt direkte ud og pløjet ned.

For begge gyllebeholdere på Løkkegård er der tale om stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Lagrene tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt én gang om året). Beholderens bund og vægge er tætte. Der er ingen spjæld, men al gylle overpumpes via neddykket rør. Gyllen omrøres først umiddelbart før tømning. Beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.

Markstakke overdækkes med vandtæt materiale, med mindre der er tale om midlertidige oplag i forbindelse med udbringning (højst 1 uge).

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og eventuelle reparationer. Hertil kommer, at omrøring minimeres, samt at flydelag sikres, eller der etableres teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for gødningsopbevaring. Vedr. opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget skal gødningsopbevaring vurderes i sammenhæng med staldteknologi og fodring, som også påvirker ammoniakemissionen. Se herover og -under.

Fodring

Oplysninger om foder og fodring fremgår af afsnit 6.1.

Med henblik på at reducere dyrenes N-udskillelse, er det ifølge BREF-dokumentet (2003) BAT at tilpasse foderet til dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser (fasefodring), at optimere foderet på baggrund af fordøjelige/disponible næringsstoffer samt at tilsætte foderet aminosyrer. Derudover nævnes det at visse foder-tilsætninger, herunder enzymer, kan forøge fodereffektiviteten. Fodring er en af de teknologier, der kan benyttes til at overholde det vejledende ammoniakemissionsniveau med baggrund i vurderingen af bedste tilgængelige teknologi.

På Løkkegård praktiseres fasefodring, idet der blandes mindst tre forskellige fuldfoderblandinger: én til malende køer, én til goldkøer og én til kvier.

Fodringen præcisionsstyres ved hjælp af vejeudstyret på fuldfoderblanderen ud fra grovfoderanalyser, foderplaner, eventuelle foderkontroller, mælkemængden og mælkens indhold af protein, fedt og urea samt kreaturerens sundhed og huld.

Fodringen afstemmes ved hjælp af foderplanen og foderkontrol, så overforsyning med protein (kvælstof) og fosfor undgås.

Der anvendes foderkorrektioner i form af en reduceret tildeling af råprotein for at reducere ammoniakemissionen fra produktionen. I etape 1 og etape 2b anvendes en foderkorrektion på 160 g råprotein pr. FE for malkekøerne. Der anvendes ikke foderkorrektion i etape 2a, hvor besætningen udelukkende udgøres af kvier.

Miljøstyrelsen har ikke udarbejdet BAT-standardkrav vedrørende fosfor for kvæg. BAT-niveauet opnås gennem almindelig fodringspraksis.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at der anvendes BAT inden for foderteknologi. Vedr. opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget skal fodring vurderes i sammenhæng med staldteknologi og gødningsopbevaring, som også påvirker ammoniakemissionen. Se herover.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

For de mest almindelige husdyrtyper i Danmark er der udarbejdet BAT-standardvilkår. I standardvilkårene indgår vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktab fra anlægget, som anses for opnåelige ved anvendelse af BAT. Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier dels for nye og renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres. Emissionsgrænseværdien for de enkelte dyrtyper beregnes som antal dyr i det anvendte staldsystem x eventuel korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt x opnåelig emission/dyr.

Beregningen af emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager på Løkkegård er foretaget i ansøgningsskemaerne i husdyrgodkendelse.dk. For eksisterende stalde, som ikke ændres – det vil sige den eksisterende kostald og kviestalden med sengebåse og spalter – er der anvendt BAT-emissionsniveauet for eksisterende stalde. For den nye tilbygning, nye staldafsnit og foderladerne, der tages i brug som stalde, er der anvendt BAT-emissionsniveauet for nye/renoverede stalde. Der findes ingen emissionsgrænseværdi for stalde med dybstrøelse. Beregningen for disse er foretaget ud fra normtal for ammoniakfordampning.

Beregning af den samlede emissionsgrænseværdi for hele anlægget i ansøgt drift i henholdsvis etape 1, 2a og 2b alternativ A og B fremgår af Tabel 16, Tabel 17, Tabel 18 **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** og Tabel 19.

Etape 1

Tabel 16. Vejledende BAT-emissionsniveau i etape 1 (203 årskøer, 149 årsopdræt og 90 tyrekalve af stor race). Beregning fra ansøgningsskema 111183.

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype	BAT-emissionsniveau fastsat som	Dyrtype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt og afgræsning	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Eksisterende stald	60 årskøer	-	7,31	438,60
			120 årskøer	0,58*	7,31	511,70
Kviestald, sengebåse og spalter Kviestald	Sengestald m. spaltegulv - bagskyl	Eksisterende stald	20 årsopdræt (16-23 mdr.)	0,64*	5,36	68,77
			20 årsopdræt (16-23 mdr.)	1,10	5,36	129,69
			24 årsopdræt (12-16 mdr.)	0,92	5,36	117,71
			24 årsopdræt (8-12 mdr.)	0,78	5,36	100,42
Kostald, 3 nye sengebåse	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Ny/renoveret stald	3 årskøer	-	7,31	21,93
Kostald, syge- og aflastning, dybstrøelse	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	2 årskøer	-	10,04	20,08
Dybstrøelse, kvier	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	12 årsopdræt (6-8 mdr.)	0,68	3,15	25,70
Dybstrøelse, småkalve	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	47 årsopdræt (0-6 mdr.)	-	-	88,83
			90 tyrekalve	-	-	9,11

			(40-70 kg)			
Dybstrøelse, gl. halmlade	Dybstrøelsesbokse	Ny/renoveret stald	18 årskøer	-	10,04	180,72
I alt						1.713,26

*Korrigeret for, at dyrene er udegående en del af året.

Etape 2a

Tablet 17. Vejledende BAT-emissionsniveau i etape 2a (415 stk. kvieopdræt stor race (4-24 mdr.)). Beregning fra ansøgningsskema 111277.

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype	BAT-emissionsniveau fastsat som	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt og afgræsning	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Eksisterende stald	215 årskvier (14-24 mdr.)	1,08	3,99	929,05
Dybstrøelse, gl. halmlade	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	70 årskvier (5-8 mdr.)	0,66	3,15	146,21
			55 årskvier (8-14 mdr.)	0,81	3,15	141,07
Kostald, 3 nye sengebåse	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Ny/renoveret stald	3 årskvier (14-24 mdr.)	1,08	3,99	12,96
Kostald, syge- og aflastning, dybstrøelse	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	2 årskvier (14-24 mdr.)	1,08	3,15	6,82
Kviestald, sengebåse og spalter	Sengestald m. spaltegulv - bagskyl	Eksisterende stald	40 årsopdræt (8-14 mdr.)	0,54*	5,36	116,38
Dybstrøelse, småkalve	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	20 årsopdræt (4-5 mdr.)	-	-	41,29
Dybstrøelse kvier	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	10 årsopdræt (8-14 mdr.)	0,81	3,15	25,65
I alt						1.419,43

* Korrigeret for, at dyrene er udegående en del af året.

Etape 2b – alternativ A

Tabel 18. Vejledende BAT-emissionsniveau i etape 2b alternativ A (210 jerseykøer, 166 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve)). Beregning fra ansøgningskema 111303.

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype	BAT-emissionsniveau fastsat som	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt og afgræsning	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Eksisterende stald	185 årskøer	-	6,2	1147,00
Dybstrøelse, gl. halmfade	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	-	-	-	-
Kostald, 3 nye sengebåse	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Ny/renoveret stald	3 årskøer	-	6,2	18,60
Kostald, syge- og aflastning, dybstrøelse	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	2 årskøer	-	8,51	17,02
Kviestald, sengebåse og spalter	Sengestald m. spaltegulv - bagskyl	Eksisterende stald	46 årsopdræt (16-23 mdr.)	0,67*	4,03	123,33
			28 årsopdræt (12-16 mdr.)	0,95	4,03	106,69
			28 årsopdræt (8-12 mdr.)	0,80	4,03	90,69
Dybstrøelse, småkalve	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	50 årsopdræt (0-6 mdr.)	-	-	70,85
			90 tyrekalve stor race (40-70 kg)	-	-	9,11
Ny tilbygning til kostald	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	20 årskøer	0,58	7,586	88,50
Dybstrøelse kvier	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	14 årsopdræt (6-8 mdr.)	0,70	2,37	23,14
I alt						1.694,92

* Korrigeret for, at dyrene er udegående en del af året.

Etape 2b – alternativ B

Tabel 19. Vejledende BAT-emissionsniveau i etape 2b alternativ B (210 jerseykøer, 180 stk. jerseyopdræt, 90 tyrekalve stor race (krydsningskalve)). Beregning fra ansøgningskema 111796.

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype	BAT-emissionsniveau fastsat som	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt og afgræsning	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Eksisterende stald	185 årskøer	-	6,2	1147,00
Dybstrøelse, gl. halmlade	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	-	-	-	-
Kostald, 3 nye sengebåse	Sengestald m. præfabrikeret drænet og skrabet gulv	Ny/renoveret stald	3 årskøer	-	6,2	18,60
Kostald, syge- og aflastning, dybstrøelse	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	2 årskøer	-	8,51	17,02
Kviestald, sengebåse og spalter	Sengestald m. spaltegulv - bagskyl	Eksisterende stald	42 årsopdræt (8-14 mdr.)	0,84	4,03	142,03
	Drænet gulv med skraber og ajlefløb		74 årsopdræt (14-23 mdr.)	1,10	3	245,31
Dybstrøelse, småkalve	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	50 årsopdræt (0-6 mdr.)	-	-	70,85
			90 tyrekalve stor race (40-70 kg)	-	-	9,11
Ny tilbygning til kostald	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	20 årskøer	1,00	7,586	151,72
Dybstrøelse kvier	Dybstrøelse	Ny/renoveret stald	14 årsopdræt (6-8 mdr.)	0,70	2,37	23,14
I alt						1.824,77

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget kan omfatte tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring og håndtering af husdyrgødning.

Etape 1: Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111183), at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 1.605,98 kg NH³-N/år. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 1 ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 1.713,26 kg NH³-N/år, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Etape 2a: Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111277), at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 1.233,07 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 2a ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 1.419,43 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Etape 2b – alternativ A: Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111303), at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 1.396,90 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 2 ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 1694,92 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Etape 2b – alternativ B: Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 111796), at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 1.452,83 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 2 ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 1.824,77 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30 % i forhold til et fastlagt referencestaldsystem, er opfyldt, som tidligere beskrevet.

Vandbesparende foranstaltninger

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

Hovedparten af vandforbruget går til dyrenes drikkevand og til vask af malkerobotter. Spares der på dyrenes drikkevand, vil det være i modstrid med dyrevelfærden.

Der er vandkar i kostalden i stedet for vandkopper, hvilket er vandbesparende. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk

Drikkevandsinstallationerne rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Der er mulighed for at vælge vandbesparende vaskeprogrammer på vaskeanlægget til malkerobotter og køletank. Disse vælges, hvis det er muligt, uden at det går ud over hygiejnen og mælkekvaliteten.

Der blev installeret nye malkerobotter på Løkkegård i august 2019, hvilket har betydet et mindre vandforbrug i forhold til tidligere.

Miljøstyrelsen har ikke opstillet egentlige branchespecifikke krav til vandforbruget i forbindelse med fastlæggelsen af de vejledende BAT-standardvilkår, idet forbruget vil afhænge af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Løkkegård i relation til at reducere vandforbruget.

Energibesparende foranstaltninger

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.3.

Den nye kostald fra 2007 er indrettet med automatisk malkning med malkerobotter.

Staldene er naturligt ventilerede, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation

Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme stuehuset, køernes drikkevand og brugsvandet i driftsbygningerne

Der gennemføres et årligt serviceeftersyn af mælketanken af et autoriseret kølefirma

Der er etableret dagslysstyring på belysningen i staldene. Al belysning, som bruges dagligt, er LED-lys. Kun nogle lyskilder, som bruges sjældent, er ikke udskiftet til LED.

Med henblik på at reducere energiforbruget er det i henhold til BREF BAT at anvende naturlig ventilation. Det er desuden BAT at anvende lavenergibelysning.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Løkkegård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i kapitel 10 og risici ved driftsforstyrrelser og uheld er beskrevet i kapitel 9.

I henhold til BREF (2003) er det BAT at uddanne bedriftens personale, at registrere energi- og ressourceforbrug samt forbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning. Endvidere at have procedurer for at sikre ren- og vedligeholdelse af bygninger og inventar, at planlægge gødning af markerne korrekt samt at have nødfremgangsmåde ved eventuelle uheld.

Bornholms Regionskommune stiller vilkår om, at der udarbejdes en opdateret beredskabsplan i forbindelse med meddelelse af miljøgodkendelsen. Ansøger har medsendt en beredskabsplan for Løkkegård i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse.

På baggrund af beskrivelsen i kapitel 9 og 10 samt den indsendte beredskabsplan vurderer Bornholms Regionskommune, at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Samlet vurdering af BAT

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune samlet set, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

---

12 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

I dette kapitel beskrives og vurderes alternative løsninger i forhold til udvikling af ejendommen, som ansøger har undersøgt men fravalgt. Desuden beskrives konsekvenserne, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres.

12.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Jeppe S. Rasmussen ejer også Holsegård, Brommevej 31, men af hensyn til logistikken, arbejdsmiljø og dyrevelfærden vil det være meget u hensigtsmæssigt at placere en udvidelse af dyreholdet på Holsegård, hvor staldanlægget består af bindestald, kælvningsboks, og en foderlade, som er bygget om med dybstrøelsesboks. Staldanlægget på Holsegård vil ikke kunne rumme den beskrevne udvidelse, og er heller ikke læn- gere tidssvarende til mælkeproduktion.

Med hensyn til udvidelse af dyreholdet vurderes den bedste løsning i forhold til en rationel drift og det samlede ressourceforbrug at være at udvide dyreholdet på samme adresse, som det nuværende dyrehold befinder sig. Den nuværende kostald er up-to-date bl.a. med gulve, som anses for at være den bedste gulvtype i forhold til reduktion af ammoniakfordampning. Staldene på Løkkegård er åbne løsdriftsstalde, som opfylder krav til dyrevelfærd, og det er derfor oplagt at "bygge videre" på disse stalde.

Ved at placere den nye tilbygning på Løkkegård holdes hele dyreholdet samlet, hvilket er det mest rationelle af hensyn til fodring og opsyn.

Der er redegjort for alternative virkemidler i forhold til ammoniakreduktion i kapitel 11 om bedste tilgængelige teknik (BAT).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at placeringen af udvidelsen på Løkkegård og tilbygningen til den eksisterende kostald tilgodeser ansøgers ønske om en rationel drift og en fortsat udnyttelse af de bedste og mest moderne staldanlæg. Da staldkomplekset desuden vil udgøre et samlet hele, hvor bygningerne spredes så lidt som muligt og ikke vurderes at være til gene for omgivelserne, vurderer Bornholms Regionskommune ikke det beskrevne alternativ (Holsegård) som værende bedre end det ansøgte projekt, og kommunen vil ikke foreslå andre alternativer.

12.2 0-ALTERNATIVET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Et 0-alternativ vil betyde, at Jeppe S. Rasmussen ikke udvider men fortsætter med samme produktion og staldanlæg. Det vil kunne lade sig gøre i en kortere årrække, men hurtigt vil den teknologiske udvikling og en stadig øget produktivitet i kvægbruget gøre Løkkegård til en bedrift, som ikke vil være fremtidssikret.

Løkkegård leverer mælk til Bornholms Andelsmejeri. For at sikre Bornholms Andelsmejeri som arbejdsplads er det også af stor betydning, at kvægejendomme som Løkkegård kan udvide besætningen for at opveje, at mindre producenter stopper bl.a. på grund af alder. En udvidelse på Løkkegård kan være med til at sikre arbejdspladser på Bornholm.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres.

0-alternativet er at bibeholde den nuværende produktion på Løkkegård. Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Løkkegård ikke øges yderligere. Det er dog Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der bliver en følge af udvidelsen på Løkkegård, ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at udvidelsen på Løkkegård ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring Løkkegård end ved den nuværende produktion.

13 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I tilfælde af produktionens ophør på Løkkegård vil staldanlæggene blive tømt for dyr, gødning, foderrester, m.v. og efterfølgende blive rengjort. Foderlagre og foderblander vil blive tømt og rengjort. Gødningslagre vil blive tømt, enten ved udbringning på dyrkningsarealer i dyrknings sæsonen, ved levering til biogasanlæg eller ved at afhænde gødningen til tredje part, hvor det vil indgå i gødningsregnskabet. Gødningslagre vil blive rengjort. Malkeanlæg og mælketank vil blive tømt for eventuelle mælkerester og derefter rengjort.

Vaskevand fra rengøring vil blive ledt til gyllelager og vil blive spredt på dyrkningsarealer.

Skadedyrsbekæmpelse vil blive opretholdt, indtil stald og lagre er tømt og rengjort.

Der vil fortsat blive foretaget vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til henholdsvis forbrænding, genbrug eller deponi.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte tiltag i forbindelse med ophør af produktionen på Løkkegård minimerer risikoen for forurening og er med til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrbrugets ophør.

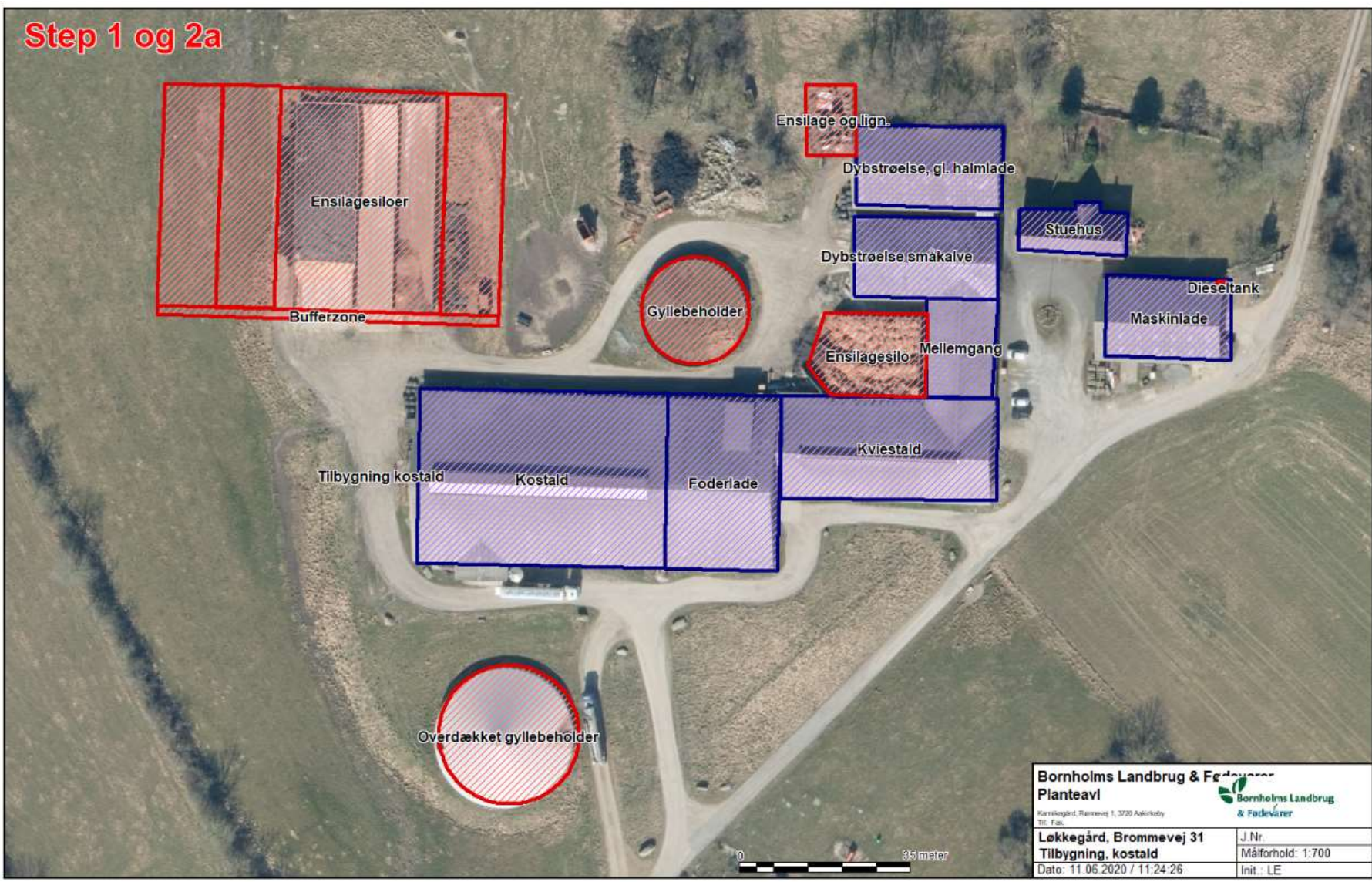
14 SAMLET VURDERING

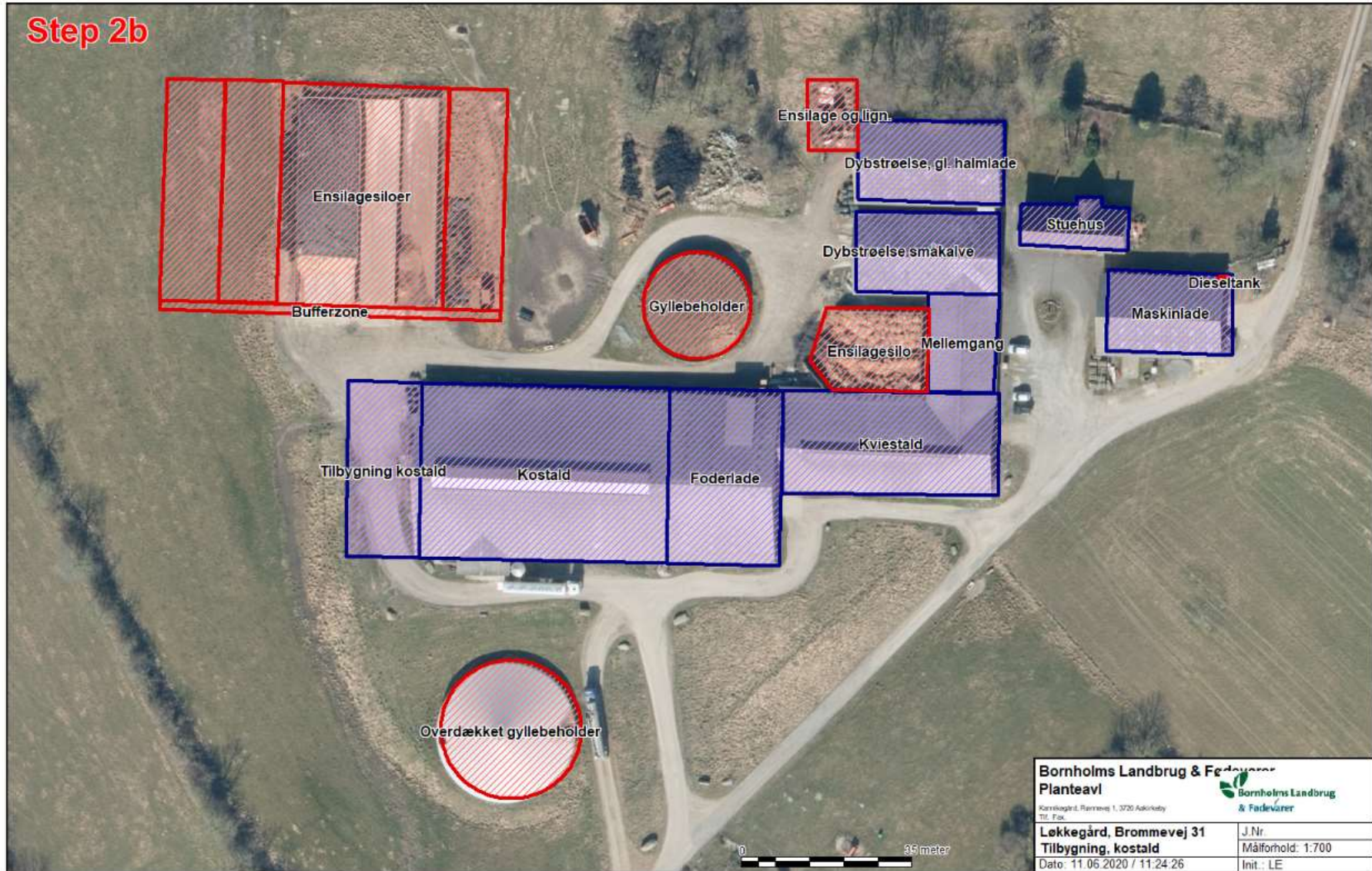
Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

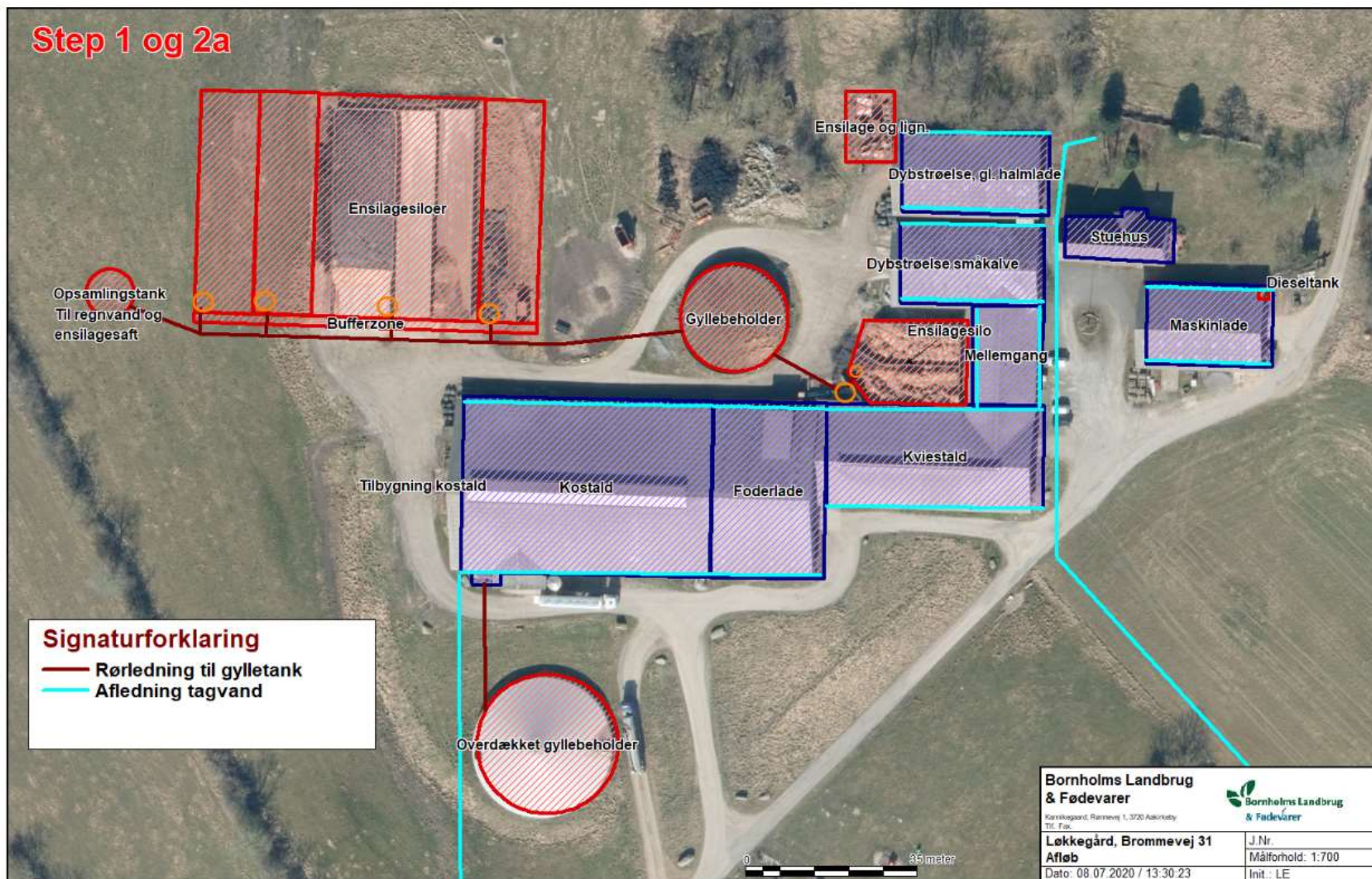
BILAG 1. ANLÆGSTEGNINGER MED BENÆVNELSE AF STALDAFSNIT M.M.

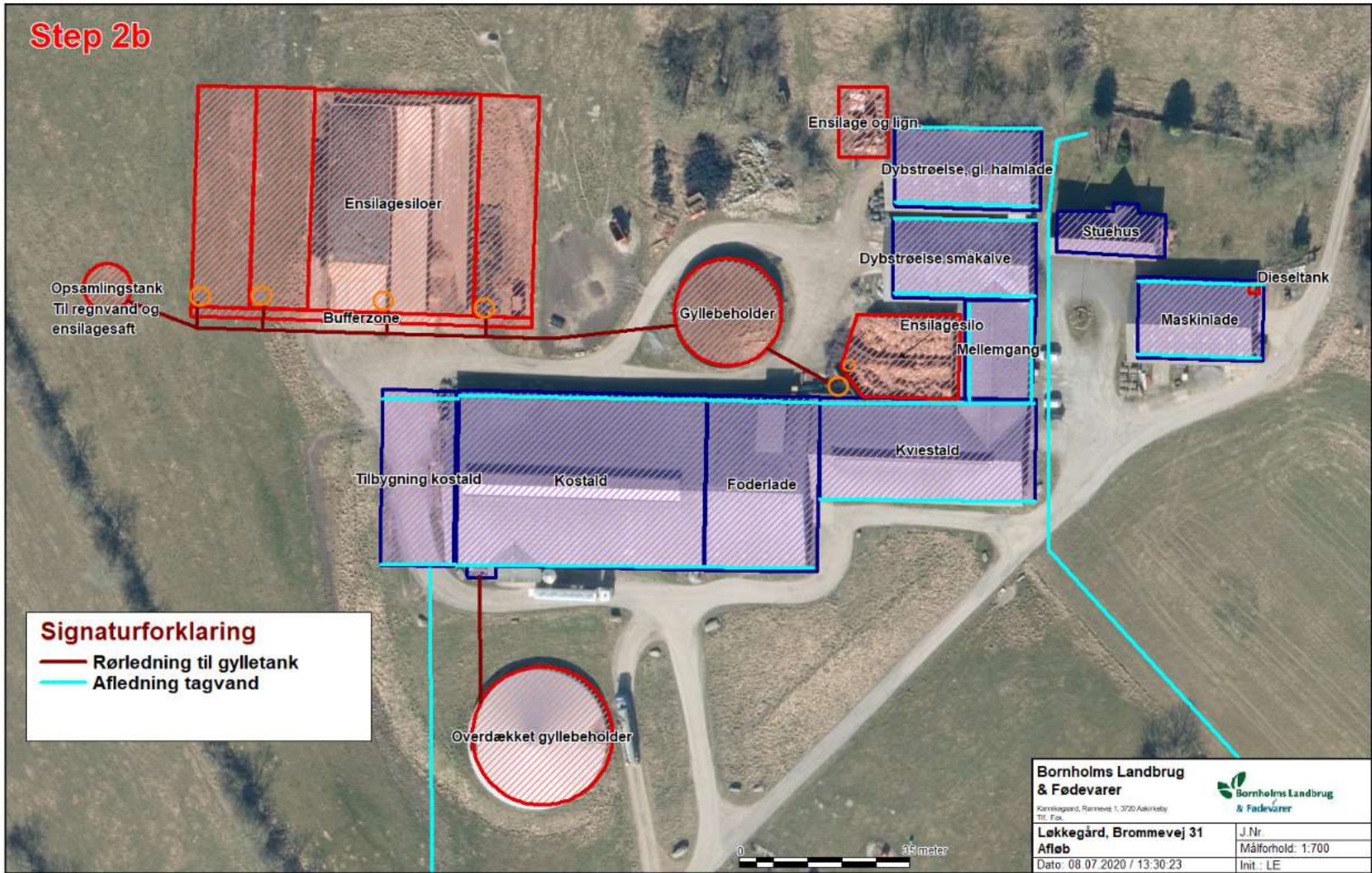

Step 2b

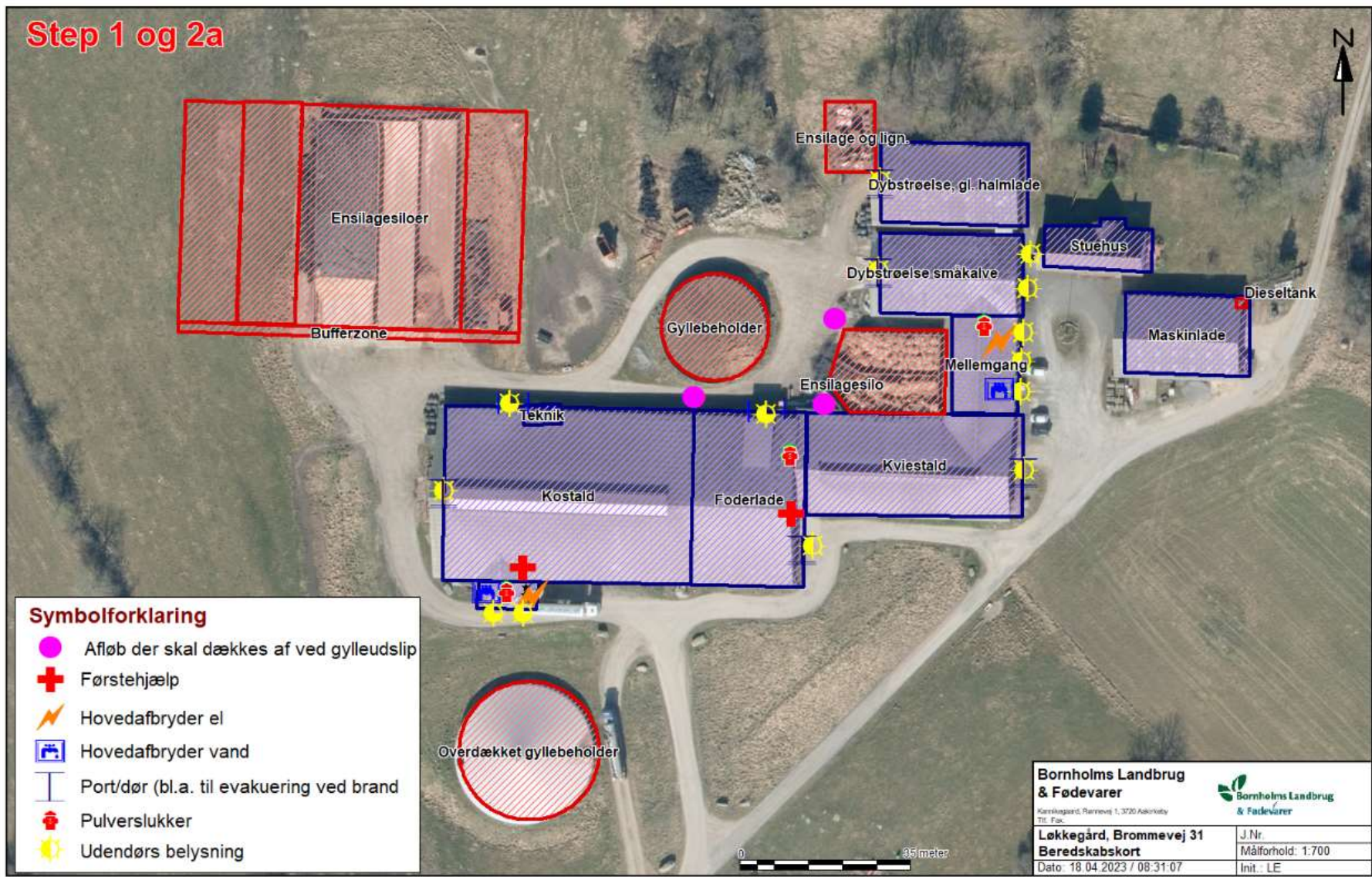
BILAG 2 KORT MED AFLØB

BILAG 3 BEREDSKABSKORT

Step 2b

